Najaarsnota 2026

Inleiding

Voor u ligt de najaarsnota 2026 (NJN). Deze nota biedt u een helder en actueel inzicht in de voortgang van de uitvoering van de begroting 2026 en de belangrijkste (financiële) ontwikkelingen van onze gemeente in dit jaar. Daarbij is de stand van zaken per augustus 2026 het uitgangspunt.

Het jaar 2026 markeert een belangrijk democratisch moment voor onze gemeente: de recent gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Met de installatie van de nieuwe gemeenteraad en een gewijzigde samenstelling van het college van burgemeester en wethouders – waarin we twee nieuwe wethouders en een nieuwe gemeentesecretaris mogen verwelkomen – ligt er een stevig en fris fundament om samen aan de toekomst van Steenwijkerland te bouwen.

In deze najaarsnota rapporteren we over de doelstellingen, acties en investeringen die door het vorige college in gang zijn gezet. De definitieve verantwoording hierover volgt in het jaarverslag 2026. Onze eigen ambities als nieuw college hebben we vastgelegd in het coalitieakkoord 'Daadkrachtig en Dichtbij'. Een eerste uitwerking van deze plannen kunt u tegemoetzien in de programmabegroting 2027-2030, die binnenkort aan u zal worden aangeboden.

Op koers
Zoals u in deze voortgangsrapportage kunt lezen liggen we over de gehele breedte goed op koers. We werken gestaag en succesvol aan de uitvoering van ons beleid, ondanks de uiteenlopende maatschappelijke uitdagingen en een omgeving die voortdurend in beweging is. We verwachten dat 78% van de geplande acties voor 2026 succesvol zal worden gerealiseerd. Voor 18% van de plannen is specifieke aandacht vereist om de doelen alsnog te behalen, en bij (slechts) 4% bestaat het risico op vertraging of niet-realisatie.

In het fysieke domein (zoals bij woningbouw, duurzaamheid en de economische sector) zetten we ons onverminderd in voor het vergroten van de woningvoorraad, de energietransitie en de vitaliteit van onze bedrijventerreinen. De verkoop van de eerste koopwoningen in Steenwijk Zuidoost is gestart, er zijn sociale huurwoningen gerealiseerd in Oldemarkt, de omgevingsvisie 2026 is vastgesteld en er lopen diverse kleinere en grotere bouwplannen in bijna alle kernen waar vraag is. We werken actief met ondernemers samen aan een aanpak voor netcongestie door te kijken naar mogelijkheden om het bestaande netwerk slimmer te benutten, onder andere via initiatieven als de Smart Energy Hubs op Groot Verlaat en Eeserwold. In het sociaal domein zijn we succesvol door de essentiële beweging naar meer zelfredzaamheid, preventie en partnerschap onverminderd door te zetten, zoals via het initiatief 'Welzijn op recept' en het verbeteren van de samenwerking tussen zorg en onderwijs. Via het programma Vitaal Platteland is een intensief contact opgebouwd met meer dan tweehonderd (agrarische) ondernemers en er is een relatie ontstaan waarin ondernemers de gemeente weten te vinden.

Financieel staan we als gemeente er momenteel beter voor dan voorafgaand was ingeschat. Dit gunstigere beeld is vooral het gevolg van een aantal substantiële, veelal incidentele voordelen in 2026. Dat betreft bijvoorbeeld hogere legesinkomsten door een groot aantal aanvragen en hoge bouwsommen, een eenmalige voordeel voor Beschermd wonen en het niet volledig besteden van de bijdrage voor de opvang van Oekraïense ontheemden.

Inhoud

1. LEESWIJZER 5

2. TE NEMEN BESLUITEN EN GEVRAAGDE ADVIEZEN 6

3. VOORTGANG EN EXTERNE FACTOREN REALISATIE LOPENDE BEGROTING (BEGROTINGSJAAR 2026) 7

3.1. Bestuursprogramma – Woningbouw 8
3.2. Bestuursprogramma - Werk en economie 11
3.3. Bestuursprogramma – Samenredzaam 14
3.4. Bestuursprogramma – Vitaal Platteland 18
3.5. Bestuursprogramma – Duurzaam 21
3.6. Bestuursprogramma – Leefbare steden en kernen 25
3.7. Bestuursprogramma – Financiën en dienstverlening 30

4. FINANCIEEL BEELD 32

4.1. Inleiding 32
4.2. Financiële onzekerheden 32
4.3. Actuele begrotingspositie 2026 33

5. FINANCIËLE MUTATIES PER PROGRAMMA 35

5.1. Toelichting op financiële mutaties 35

1. Leeswijzer

Deze leeswijzer helpt u snel inzicht te krijgen in de opbouw en inhoud van de najaarsnota. U leest hoe het document is op opgebouwd en waar u welke informatie kunt vinden over de voortgang, beleidsontwikkelingen en financiële stand van zaken.

In hoofdstuk 2 wordt een overzicht weergegeven van alle gevraagde besluiten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen onderdelen die ter kennisname zijn, zoals de voortgangsinformatie over het lopende jaar, en onderdelen die ter instemming worden voorgelegd.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van **de** voortgang ten aanzien van de geformuleerde doelen en resultaten van het begrotingsjaar 2026. Daarbij wordt inzicht gegeven in de mate waarin de uitvoering op schema ligt en worden belangrijke beleidsmatige en financiële ontwikkelingen toegelicht die van invloed zijn op deze voortgang.

Hoofdstuk 4 bevat een overzicht van het actuele financiële beeld. Centraal staat een tabel met posten en financiële mutaties die dit actuele beeld bepalen. De gepresenteerde posten met een structureel karakter komen terug in de programmabegroting (PB) 2027-2030.

De najaarsnota sluit af met hoofdstuk 5 waarin per bestuursprogramma specifieke informatie is opgenomen over de financiële mutaties.

2. Te nemen besluiten en gevraagde adviezen

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van:
    a) de voortgangsinformatie over het begrotingsjaar 2026, inclusief kansen en uitdagingen zoals vermeld in hoofdstuk 3;
    b) het financieel beeld zoals weergegeven in hoofdstuk 4.

2. In te stemmen met:
    a) de begrotingspositie zoals weergegeven in hoofdstuk 4.3 voor zover het jaarschijf 2026 betreft;
    b) de financiële mutaties 2026 zoals opgenomen in Hoofdstuk 5;
    c) het betrekken van de weergegeven jaarschijven 2027 t/m 2030, zoals opgenomen in hoofdstuk 4.3, bij het samenstellen van de programmabegroting 2027-2030.

3. De benodigde kredieten van in totaal € 1.377.000 beschikbaar te stellen voor:
    a) onderhoud en verduurzaming van Rabo Theater De Meenthe (€ 1.015.000);
    b) afkoppeling van het regenwater te Steenwijkerdiep (€ 372.000);
    c) de verbouw van MFC's Dalzicht en de Burght (€ 270.000);
    d) het opvangen van een tekort op een grafdelfmachine (€ 20.000) én
    e) het krediet van het rioleringsproject in Wetering af te ramen (€ 300.000).

3. Voortgang en externe factoren realisatie lopende begroting (begrotingsjaar 2026)

Deze voortgangsrapportage geeft u inzicht in de uitvoering van de ambities uit de Programmabegroting 2026-2029. In dit hoofdstuk is de voortgang over de eerste zeven maanden van 2026 opgenomen, als vervolg op de Perspectiefnota (PPN), waarin de eerste drie maanden zijn behandeld. De opbouw van deze rapportage sluit aan bij die van de PPN. Net als daar wordt gebruikgemaakt van het 'stoplichtenmodel' om de voortgang van de in de begroting opgenomen acties overzichtelijk weer te geven:

●	Op koers. Ingeschat wordt dat het actiepunt dit jaar gerealiseerd wordt (of het actiepunt is al gerealiseerd).
■	Specifieke aandacht vereist. Realisatie van het actiepunt kent omstandigheden die aandacht vereisen.
▲	Er zijn problemen. Ingeschat wordt dat het actiepunt dit jaar niet gerealiseerd gaat worden.

Naast de voortgangsrapportage wordt in dit hoofdstuk per bestuursprogramma toegelicht welke externe ontwikkelingen van invloed zijn op het realiseren van onze ambities.
Dit doen we als volgt:

▲ Kansen.
▼ Uitdagingen.

Over de hele breedte zien we dat we goed op koers liggen. Van de in 2026 voorgenomen acties uit de begroting verwachten wij:

- 78% ook daadwerkelijk te realiseren;
- dat voor 18% specifieke aandacht nodig is en
- in 4% van de gevallen er problemen zijn om de acties uit te kunnen voeren.

In de PPN was een eerste beeld geschetst van de voortgang op de begrotingsdoelen 2026. Hierbij werd naar verwachting 81% gerealiseerd, vroeg 15% aandacht en kende 4% knelpunten. Hierbij werd een kanttekening geplaatst dat de PPN slechts informatie op basis van de eerste drie maanden kon weergeven en het veelal ging om acties die in gang werden gezet. 'Groen licht' wilde dus niet altijd zeggen dat sprake was van realisatie. In deze NJN blijft deze kanttekening enigszins van kracht aangezien dit de eerste zeven maanden van 2026 weergeeft. Echter is de informatie al wel volledig. In het jaarverslag 2026 wordt een volledig beeld geven van de behaalde resultaten.

3.1. Bestuursprogramma – Woningbouw

Algemeen

De ambitie vanuit de Woonagenda 2022-2026 is om 1.735 woningen toe te voegen tot 2031, waarvan 2/3 voor 2027. Dit bekent dat we als gemeente voldoende plancapaciteit beschikbaar moeten hebben, zodat de woningen gerealiseerd kunnen worden. Tegelijk weten we dat niet ieder plan uiteindelijk wordt uitgevoerd en daarom hanteren we bewust een plancapaciteit van 130%. In 2025 hebben we een stevige stap vooruitgezet. In de tweede helft van dat jaar hebben we veel woningbouwplannen in procedure gebracht, onder andere in Steenwijkerwold, Oldemarkt, Belt-Schutsloot, Sint Jansklooster en Vollenhove. In totaal gaat het om meer dan 550 woningen. Wanneer alle harde en zachte plannen worden gerealiseerd, komen we uit op 1.649 nieuwe woningen. Tel daarbij de 492 woningen op die tot 31 december 2025 al zijn gerealiseerd, dan bereiken we een totaal van 2.141 woningen. Met alle plannen die in procedure zijn gebracht, liggen we goed op schema om voldoende woningen toe te laten voegen tot 2031.

Wanneer we het over woningbouw hebben, gaat het ook over het uitbreiden van woonwagenstandplaatsen. We onderzoeken waar we nieuwe locaties kunnen toevoegen. Bij een van de beoogde locaties zijn we gestart met participatie. Daarnaast kijken we ook naar passende huisvesting voor aandachtsgroepen, zoals senioren met een zorgvraag en uitstroom van inwoners die nu in beschermd wonen verblijven. In onze vastgestelde visie Wonen, welzijn en zorg geven we nadrukkelijk aandacht aan deze groepen en aan hun plek binnen onze gemeente. Voor onze eigen inwoners hebben we ook een stap gezet. Met het vaststellen van het CPO-beleid willen we het collectief samen bouwen stimuleren. Hiermee willen we de leefbaarheid en sociale samenhang in (met name) de kleine kernen versterken door specifieke doelgroepen, zoals starters en senioren te behouden.

De gemeenteraad heeft ingestemd met de Stadsvisie Steenwijk. Onderdeel daarvan is het toevoegen van 1.000 tot 1.500 extra woningen tot 2050 in en rondom Steenwijk als onderdeel van de verstedelijkingsstrategie. Met het vaststellen van de Visie Steenwijk, waarin woningbouw, bedrijvigheid en andere ruimtelijke thema's samen komen, ligt er een mooie basis om onze woningbouwambities te kunnen verwezenlijken.

Dit is het laatste jaar van de huidige Woonagenda. In 2026 hebben we een Volkshuisvestingsprogramma (VHP) gemaakt. Hierin komen de inzichten samen uit het woningmarktonderzoek 2025. In het VHP zijn ook de visie Wonen, Welzijn en Zorg én de resultaten van het behoefteonderzoek naar woonwagenstandplaatsen verwerkt. En daarin is de bovenregionale groei ook meegenomen. Als we versnelling in de woningbouw willen blijven voortzetten en nieuwe projecten uit de Stadsvisie Steenwijk op willen pakken zijn er jaarlijks extra middelen benodigd.

De samenwerking met de corporaties loopt over het algemeen goed. Wetland Wonen is gestart met de bouw in Vollenhove en in het vierde kwartaal van 2026 start de bouw in Willemsoord. Woonconcept gaat door met de wijkvernieuwing in Steenwijk-West. Daarnaast is de bouw van 21 appartementen door Woonconcept op de locatie Gouden Engel gestart. Ook is het omgevingsplan voor de locatie Stormbaan, 47 sociale huurwoningen van Wetland Wonen onherroepelijk geworden. Er zijn woningbouwplannen in bijna alle kernen. We merken dat we minder aanvragen krijgen voor inwonersinitiatieven. We verwachten dat dit te maken heeft met de hoeveelheid plannen die nu in voorbereiding of uitvoering zijn.

Wel hebben we met verschillende uitdagingen te maken zoals stikstof en een stroomnetwerk dat zo goed als vol is. Als gemeente konden we woningbouwprojecten eerder aanvragen, tot 10 jaar vooruit. Dit hebben we gedaan. Het is nog onduidelijk of er voldoende capaciteit is om alle woningen te voorzien van een aansluiting.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Voldoende woningen voor onze inwoners**
Beoogd resultaat	Voor 2027 is 2/3 van de benodigde 1.735 woningen tot 2031 gerealiseerd.
Acties (prognose)	• We realiseren voor 230 woningen harde plancapaciteit. ■ • We stellen het Volkshuisvestingsprogramma vast (herijking Woonagenda). ●
Toelichting	• In 2025 hebben we voor ruim 500 woningen plannen in procedure gebracht. Een deel hiervan is al door de raad vastgesteld en een deel wordt nog ter besluitvorming voorgelegd. Op het moment dat de beroepsprocedure is afgerond is het omgevingsplan onherroepelijk en tellen wij het mee als harde plancapaciteit. Inmiddels zijn voor ruim 100 woningen de plannen onherroepelijk. De provincie Overijssel geeft tot 1 februari 2027 geen natuurbeschermingswetvergunningen af. Dit betekent dat bestemmingsplannen en omgevingsplannen die dat aangaat, vooralsnog niet kunnen worden vastgesteld. De provincie heeft echter wel bevestigd dat ruimte is voor vergunningverlening via een bestuurlijke afweging per project door Gedeputeerde Staten.

Doel	**Voldoende passende en betaalbare woningen**
Beoogd resultaat	Tenminste 30% van de nieuwbouwwoningen is een sociale huur- of koopwoning.
Acties (prognose)	• We voeren samen met de woningcorporaties de jaarschijf 2026 van de Prestatieafspraken Steenwijkerland 2023-2027 uit. ■
Toelichting	• We hebben de taakstelling voor het eerste half jaar van 2026 gehaald, mede dankzij de voorsprong uit 2025. Voor het tweede half jaar is de taakstelling 41. Gezien onder andere teruglopende mutaties bij woningcorporaties is het de vraag of we de taakstelling voor de tweede helft 2026 gaan halen.

Doel	**Faciliteren van eigen inwoners initiatieven in de kernen**
Beoogd resultaat	Het realiseren van woningbouwinitiatieven van, voor en door eigen inwoners.
Acties (prognose)	• We willen minimaal twee wooninitiatieven stimuleren en waar nodig financieel ondersteunen. ●

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.1

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Woningbouw' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ De bestuurlijke focus/aandacht vanuit het rijk en de provincie op het thema wonen. Dit zorgt onder andere voor subsidiemogelijkheden en stimuleringsregelingen.
- ▲ Inzet op fabrieksmatige / prefab woningbouwproducten. Hierdoor kan sneller gebouwd worden.
- ▲ (Innovatieve) woningbouwinitiatieven vanuit inwoners en/of de markt waaronder initiatieven op een Vrijgekomen Agrarisch Bedrijf (VAB).
- ▲ Mogelijkheden woningsplitsing.
- ▲ Actieve ontwikkelaars. Op diverse locaties in onze gemeente hebben ontwikkelaars grondposities ingenomen. Wat ons kan helpen bij het realiseren van de woningbouwopgave.

Uitdagingen:

- ▼ Capaciteitstekorten (dit betreft zowel mensen als (bouw)materialen en adviseurs).
- ▼ Betaalbaarheid van woningen (gestegen bouwkosten en krapte op de markt).
- ▼ Financiële haalbaarheid van projecten.
- ▼ Stikstof: door een uitspraak van de RvS voor een aantal omgevingsplannen, blijkt dat de voortoets voor de stikdepositie niet voldoende is en dat er een passende beoordeling zal moeten worden uitgevoerd. Hierdoor is intern salderen niet meer altijd mogelijk. De provincie is bevoegd gezag en heeft besloten om de vergunningverlening intern salderen op te schorten.
- ▼ Pfas. Als er een te grote concentratie Pfas wordt aangetroffen, moet de grond worden gesaneerd. Dit kost (veel) extra tijd en middelen.
- ▼ Rijksvoornemen om voorrang voor statushouder te laten vervallen, taakstelling lijkt te blijven.
- ▼ Rekening houden met 'Water en bodem' bij ruimtelijke planvorming om te bouwen.
- ▼ Doorlooptijd van beroepsprocedures bij de Raad van State.
- ▼ Netcongestie/ ontbreken van aansluitmogelijkheden op elektriciteitsnetwerk.
- ▼ Voldoende middelen om de woningbouwopgave te realiseren, bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen voortvloeiend uit de Stadsvisie Steenwijk.

3.2. Bestuursprogramma - Werk en economie

Algemeen

We zijn trots op de resultaten die we hebben geboekt. Onze ondernemersdienstverlening en de samenwerking met 'Business Club Steenwijkerland' (BCS) zijn toonaangevend in de Regio. We zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor ondernemend Steenwijkerland. We zijn goed op weg met de uitvoering van onze economische koers. Niet alles gaat goed. We maken ons zorgen over de netcongestie, het prioriteringskader van 'Autoriteit Consumenten & Markt' (ACM) en het effect daarvan op de realisatie van nieuwe terreinen. Ook de dreigende stagnering van veel projecten door stikstof baart ons zorgen. En, afgezien van een aantal kavels op Eeserwold, zijn er momenteel weinig tot geen bedrijfskavels meer beschikbaar.

De krapte op de arbeidsmarkt is structureel. We proberen hierin zoveel mogelijk te faciliteren. Vraag en aanbod bijeenbrengen, bijvoorbeeld in de succesvolle edities van het werkfestival. Ook de realisatie van de Regionale Praktijkacademie (RPA) mag hierbij genoemd worden. Dit initiatief gesteund door het lokaal bedrijfsleven zorgt ervoor dat werken en leren in de nabijheid plaatsvindt, zodat de praktisch geschoolde vakkrachten ook in de gemeente/regio actief blijven.

Er ligt nog een grote opgave als het gaat om het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen. Een aantal delen is verouderd en niet meer courant. Tevens spelen er grote opgaven t.a.v. natuur en klimaat.

In de binnenstad van Steenwijk is samen met de provincie en nieuw stadsarrangement van kracht. We zetten met de aanstelling van een retail expert vol in op de aanpak van de leegstand. Op basis van een krachtige analyse wordt een uitvoeringsplan opgesteld.

We hebben stappen gezet in de toekomstige uitbreiding van bedrijventerreinen. Zo is met de gemeente Meppel, in kader van de Ruimtelijk economische bouwsteen 2040 van de Regio Zwolle, een intentieovereenkomst getekend voor een gezamenlijk bedrijventerrein langs de A32 corridor. Belangrijk voor de lokale vraag is de ontwikkeling van het bedrijventerrein Tuk Zuid-West. Met de vaststelling van zowel de stadsvisie Steenwijk "Stad en landschap dichtbij" als de omgevingsvisie is dit een stap dichterbij gekomen. Tevens doen we momenteel onderzoek naar de uitbreidingsmogelijkheden Groot Verlaat west.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Versterken en behoud van de werkgelegenheid door opleiden gekwalificeerd personeel en mismatch arbeidsmarkt tegengaan**
Beoogd resultaat	Economische sectoren die van belang zijn voor onze economie, hebben voldoende arbeidspotentieel beschikbaar.
Acties (prognose)	• Onderzoeken hoe wij het 'ongekend (onbenut) arbeidspotentieel' kunnen aanspreken/benutten samen met partijen als de RPA. ● • Wij zijn betrokken bij de pilot voor het regionale samenwerkingsproject met de werktitel 'De Rotonde'. Het doel is mensen sneller en beter begeleiden naar werk of opleiding en behouden voor de gemeente. Minimaal 2x per maand vindt afstemming plaats over kandidaten en werkplekken. ■
Toelichting	De Rotonde en het Regionaal Werk Centrum zijn actueler dan ooit. De afgelopen maanden hebben er verschillende gesprekken tussen de Regio, BCS, Gemeente, RPA en andere stakeholders plaatsgevonden. Deze partijen zien de verbanden tussen het RWC en de Rotonde. Op 20

	augustus is besloten om de opdracht van het RWC en de Rotonde samen te voegen om zo te komen tot een projectplan. Hierbij wordt enerzijds gekeken naar hoe men gezamenlijk de bezetting van de Rotonde/RWC kan realiseren en anderzijds hoe de financiering van dit concept geborgd kan worden.

Doel	**Verbetering externe en interne dienstverlening aan ondernemers**
Beoogd resultaat	Verhoging tevredenheid dienstverlening aan ondernemers en meer toekomstbestendig en betekenisvol ondernemerschap.
Acties (prognose)	• We leggen 250 bedrijfsbezoeken af. ●

Doel	**Voldoende ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven**
Beoogd resultaat	Voldoende mogelijkheden voor bedrijven om uit te breiden en bestaande ruimte te intensiveren.
Acties (prognose)	• Toekomstbeeld bedrijventerreinen uitwerken in een uitvoeringsprogramma bedrijventerreinen. ● • Uitvoeren van twee projecten binnen het Stadsarrangement Binnenstad Steenwijk: waaronder een aanpak hoe we de leegstand in de binnenstad samen met pandeigenaren en ondernemers willen tegengaan en faciliteren nieuwe BIZ (Bedrijven Investeringszone) periode door een nieuwe BIZ-verordening. ● • Minimaal 1 uitbreidingslocatie voor bedrijventerreinen een stap verder richting uitgifte brengen (A32 corridor, Schaarkampen of Tuk). ●

Doel	**Duurzame bedrijven**
Beoogd resultaat	Meer ondernemers die duurzaam ondernemen en een hogere mate van duurzaamheid op onze bedrijventerreinen.
Acties (prognose)	• Het stimuleren van projecten rondom duurzaamheid en slimmer gebruik van het elektriciteitsnet op bedrijventerreinen Schaarkampen en Dolderkanaal. ● • Op basis van de uitkomsten onderzoek 'hoe duurzaam zijn ondernemers in Steenwijkerland?', een aanpak ontwikkelen waarin duidelijk wordt welke doelgroep ondernemers we willen verleiden om meer duurzaam te gaan ondernemen en op welke manier. ■
Toelichting	De opgehaalde resultaten van het duurzaamheidsonderzoek onder ondernemers zijn door een lectoraat van Windesheim geanalyseerd. Samen met Windesheim en BCS duiden we de conclusies en verkennen we de mogelijke vervolgstappen.

Doel	**Samenwerken aan brede welvaart in Regio Zwolle**
Beoogd resultaat	Meer zichtbaarheid in de regio Zwolle en meer samenwerking en projecten in regionaal verband.
Acties (prognose)	• Uitvoering geven aan gehonoreerde regiodeal projecten. Aangevraagde projecten zijn doorontwikkeling mobiliteitshubs, gebiedsarrangement Kop van Overijssel, Cultuurregio Zwolle Talentontwikkeling, Sportecosysteem Regio Zwolle. ● • Evalueren deelname Regio Zwolle United. ■
Toelichting	Regio Zwolle United: Aangezien de pilot periode nog niet is afgerond heeft er nog geen evaluatie plaatsgevonden. Aan het eind van de pilot

	wordt verkend of en hoe we de samenwerking continueren. We hebben inmiddels een aantal bijeenkomsten bezocht, zijn in goed contact gekomen met het netwerk en hebben kennis en informatie gedeeld. Tevens hebben we samen met de BCS een event georganiseerd waar ondernemers uit Steenwijkerland konden kennismaken met de Regio Zwolle.

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.1

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Werk en economie' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ Goede structurele samenwerking met het georganiseerd bedrijfsleven, en daarmee toonaangevend in de Regio Zwolle.
- ▲ Met het georganiseerd bedrijfsleven organiseren we bijeenkomsten om ondernemend Steenwijkerland te ondersteunen bij de transitieopgaven, door informatie en goede doorverwijzing.
- ▲ Voor de binnenstad van Steenwijk is in samenwerking met de provincie Overijssel een stadsarrangement opgesteld. Dit biedt een goede basis om samen met ondernemers in de binnenstad de (structurele) leegstand aan te pakken.
- ▲ De RPA heeft met de nieuwe plek op het station en de verschillende opleidingen zichzelf bewezen.
- ▲ Met het vaststellen van de Stadsvisie Steenwijk "stad en landschap dichtbij" en de Omgevingsvisie Steenwijkerland is de realisatie van nieuwe terreinen een stap dichterbij gekomen.
- ▲ Grote bereidheid lokale ondernemers om samen te werken om problematiek netcongestie te verminderen, bijvoorbeeld door afsluiten van een groepstransportovereenkomst, dat pieken en dalen in stroomverbruik opvangt.

Uitdagingen:

- ▼ Dreigend tekort aan bedrijfskavels.
- ▼ De uitvoering van projecten stagneren vanwege stikstof. De provincie verstrekt vrijwel geen natuurvergunning voor activiteiten die stikstofuitstoot veroorzaken en heeft de behandeling van aanvragen opgeschort.
- ▼ Krapte op de arbeidsmarkt is structureel.
- ▼ De problematiek van netcongestie wordt manifest en heeft grote invloed op de gebiedsontwikkelingen.

3.3. Bestuursprogramma – Samenredzaam

Algemeen

Inwoners hebben het vermogen om zich aan te passen en (zo veel mogelijk) zelf regie te voeren in het licht van de sociale, mentale, fysieke uitdagingen en kansen van het leven. Daar waar dit vermogen tijdelijk of langdurig ontbreekt, heeft men toegang tot hulpbronnen die het leven hanteerbaarder maken.

Dit is het achterliggende doel van al het werk binnen het sociaal domein. Bij hulpbronnen gaat het om informele hulpbronnen, zoals ondersteuning van familie of vrienden en om formele hulpbronnen zoals jeugdhulp, dagbesteding of een bijstandsvoorziening. De belangrijke uitdaging zijn de oplopende tekorten in zorg en welzijn. We moeten ons voorbereiden op een toekomst waarin minder professionele hulp beschikbaar is en waarin inwoners veel meer op zichzelf en elkaar aangewezen zijn. Dit is niet alleen een urgente, maar ook een complexe opgave, die vraagt om actie op meerdere fronten en om een andere sturing dan we gewend zijn: meer in samenwerking met andere partijen en meer vanuit de leefwereld.

We zijn trots op de stappen die we daarin al hebben gezet. Met Welzijn op Recept hebben we de samenwerking tussen het sociaal domein en het medische domein versterkt; met de introductie van het schoolmaatschappelijk werk de samenwerking tussen zorg en educatie. Met de nieuwe verordening Wmo zijn we beter voorbereid op het verdelen van de schaarste. Binnen de schuldhulpverlening kijken we veel meer naar de brede leefomstandigheden van inwoners, waardoor we de schulden duurzamer weten op te lossen.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Iedereen financieel redzaam**
Beoogd resultaat	Minimaal 55% van de doelgroep voor het minimabeleid maakt gebruik van de inkomensregelingen- en toeslagen (2023: 39%).
Acties (prognose)	• Binnen de werkgroep VoorzieningenWijzer zoeken naar nieuwe vindplaatsen om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. ● • In het kader van schuldhulpverlening zetten we in op preventie en drempelvrije toegang tot hulp. ● • Uit het landelijk plan 'Basisdienstverlening Schuldhulpverlening' vloeit voort dat we intensief gaan inzetten op begeleiding naar financiële zelfredzaamheid. Hierdoor voorkomen we dat inwoners na een traject opnieuw te maken krijgen met problematische schulden. ●

Doel	**Alle jeugdigen kunnen veilig thuis opgroeien (0 uithuisplaatsingen als moreel doel)**
Beoogd resultaat	Het aantal uithuisplaatsingen terugbrengen van 1,6% naar het landelijk gemiddelde van 1,1% (periode 2022-2026). Minder jeugdigen maken gebruik van specialistische GGZ-jeugdzorg. We geven uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd.
Acties (prognose)	• We verbinden (lokale) ketenpartners, werken interprofessioneel samen en organiseren intervisiebijeenkomsten voor professionals. We ontwikkelen initiatieven met elkaar zoals het organiseren van netwerkbijeenkomsten met (maatschappelijke) lokale partners en publiceren artikelen, waarbij een klimaat wordt gecreëerd waarin ouders om hulp durven te vragen als sprake is van huiselijk geweld (Beweging van Nul). ● • We verstevigen en breiden bestaande aanpakken uit, zoals jeugdconsulenten bij huisartsenpraktijken. De aanpak versterken van de pedagogische basis in het primair onderwijs is verder uitgebreid naar de scholen in 2026, door stevige samenwerking met schoolmaatschappelijk werk en de jeugdconsulent in de aanwezige zorgstructuur. ● • We verstevigen de regierol over de gespecialiseerde jeugdzorg die door de gemeentelijke toegang wordt ingezet. Dit vindt plaats door te investeren in het werken met de 'Verklarende Analyse' (VA). De VA is een methode om complexe problematiek te ontrafelen naar persoons- en contextkenmerken en de interacties daartussen. Deze analyse vormt de basis voor een sluitend gezamenlijk hulpverleningsplan. ●

Doel	**Voorkomen van overbelasting van mantelzorgers**
Beoogd resultaat	Vermindering van het aandeel mantelzorgers dat zich zwaar belast voelt.
Acties (prognose)	• Het verder ontwikkelen van ondersteunende activiteiten voor mantelzorger i.s.m. Sociaal Werk de Kop. ● • Inzet van een laagdrempelige app met informatie over mogelijkheden en activiteiten voor Mantelzorgers. ●

Doel	**Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen zelfstandig wonen**
Beoogd resultaat	Via de opbouw van beschermd-thuis formules verminderen van het gebruik van beschermd-wonen met 30% (periode 2022-2026).
Acties (prognose)	• Evaluatie uitvoeren van de pilot Beschermd Thuis. ● • Monitoren van de afspraken met Woningcorporaties i.v.m. de beschikbaarheid t.b.v. Beschermd Thuis. Daarbij onderzoeken we hoe dit past in het huidige inkoopbeleid rond de lokale Wmo-producten en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid. ●

Doel	**Vitaal ouder worden**
Beoogd resultaat	Toename van het percentage ouderen dat een goede gezondheid ervaart.
Acties (prognose)	• Uitvoering van het amendement "Vitaal Ouder worden" waarin met inwoners en partners een actieprogramma wordt ontwikkeld om het Vitaal Ouder worden in de breedste zin te ondersteunen in Steenwijkerland. ●

Doel	Een gezond leven makkelijker maken voor alle inwoners van de gemeente Steenwijkerland
Beoogd resultaat	Inwoners ervaren een betere mentale gezondheid, gebruiken minder middelen en bewegen meer.
Acties (prognose)	• Uitbouwen en versterken van de vijf ketenaanpakken (welzijn op recept, valpreventie, kind naar gezond(er) gewicht, gecombineerde leefstijlinterventie en kansrijke start). ● • Inrichten van een mentaal gezondheidsnetwerk (een verplichting vanuit het Integraal Zorgakkoord). Onderdelen hiervan zijn: invoering van het verkennend gesprek (extra verwijzingsmogelijkheid voor huisartsen) en een laagdrempelig steunpunt als zelfregie en herstelcentrum. ● • Het organiseren van 5 valpreventietesten met Sociaal Vitaal als kennismakingsprogramma. ●

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Samenredzaam' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) volgt het huidige Integraal Zorgakkoord (IZA) op. Vanaf 2027 en deels al vanaf 2026 veranderen de manier van financieren en de verantwoordelijkheidsverdeling binnen de zorg- en welzijnsketen. Deze verschuivingen hebben directe impact op onze lokale en regionale taken. Momenteel is nog niet precies helder welke AZWA-middelen via de regio beschikbaar zullen komen. Wel krijgt de financiering via AZWA een meer structureel karakter.
- ▲ In het regeerakkoord staan intenties om te investeren in ontmoetingsplekken, zorgzame buurten en gemeenschapsontwikkeling. Of en hoe dit daadwerkelijk omgezet wordt in beleid is onzeker.
- ▲ De komende jaren staat de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd centraal, met als doel passende ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen te waarborgen en tegelijkertijd de kostenontwikkeling in de jeugdzorg te beheersen. Dit vindt plaats door onder andere het vergroten van de rol van de sociale basis en preventie en een betere samenwerking met onderwijs en huisartsen.
- ▲ De regionale visie Jeugdhulp 2026-2031 is vastgesteld. Deze visie brengt een gezamenlijke koers voor de inrichting en uitvoering van jeugdhulp in IJsselland en beschrijft hoe gemeenten, aanbieders en andere ketenpartners vanuit gedeelde uitgangspunten werken aan een veilige, gezonde en kansrijke ontwikkeling van jeugdigen, met passende hulp waar nodig. Deze regionale visie is in lijn met de lokale visie op jeugdhulp.
- ▲ De regionale visie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2026–2030 is vastgesteld en bouwt voort op eerdere resultaten en lessen. De aanpak verschuift van een ketenaanpak naar een integrale, gezinsgerichte netwerkbenadering, met het lokale toegangsteam (USD) als centraal aanspreekpunt en inzet van specialistische partners waar nodig. De visie sluit aan op landelijke kaders, zoals het toekomstscenario, de hervormingsagenda jeugd en de leidraad Werken aan Veiligheid.
- ▲ We zien een lichte daling van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van gespecialiseerde Jeugdzorg. De indexatie en transformatie van de gesloten Jeugdzorg naar kleinschalig wonen leidt echter tot hogere Jeugdzorgkosten.
- ▲ Vanaf januari 2026 is er een nieuwe verordening Maatschappelijke ondersteuning Steenwijkerland in werking getreden. Aanvullend daarop zijn beleidsregels en een financieel besluit vastgesteld. Met deze vaststelling is het mogelijk om diverse beleidsaanpassingen

door te voeren en is de juridische aansluiting bij landelijke wet- en regelgeving gewaarborgd.

Uitdagingen:

- We moeten ons voorbereiden op een toekomst waarin minder professionele hulp beschikbaar is. De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe en de beschikbare menskracht blijft daar (ver) bij achter. Inwoners zullen in de toekomst veel meer op zichzelf en elkaar aangewezen zijn. De gemeente is – samen met de rijksoverheid, andere sectoren en inwoners– verantwoordelijk voor een zo zacht mogelijke landing in deze toekomst. Dit is niet alleen een urgente, maar ook een complexe opgave, die vraagt om actie op meerdere fronten en om een andere sturing dan we gewend zijn.
- In de nieuwe kabinetsplannen zijn de voorgenomen plannen met betrekking tot de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo met invoer 2028 structureel veranderd. Er is nog niet bepaald op welke wijze deze zullen gaan plaatsvinden. De invoer van deze plannen zal naar verwachting niet plaats vinden voor 2029.
- Het aantal inwoners dat met Loonkostensubsidie aan het werk is, stijgt. Dit heeft gevolgen voor het Participatiebudget, omdat er een verplichting is de eerste drie jaren van de loonkostensubsidie job-coaching in te zetten.
- Als gemeente hebben wij statushouders gehuisvest. De verwachting is dat wij ook de komende jaren kosten maken voor statushouders.
- Inwoners met schulden zijn eerder in beeld door het succes van vroegsignalering. De problemen op het moment van aanmelding voor een schuldhulpverleningstraject zijn echter complex. Steeds vaker is er sprake van multi problematiek, waardoor trajecten intensiever worden en meer samenwerking in het sociaal domein vragen.
- De komst van niet-inburgeringsplichtige nieuwkomers zoals arbeidsmigranten en Oekraïense ontheemden leidt tot een grotere vraag naar verschillende voorzieningen, waaronder ondersteuning bij het versterken van basisvaardigheden, zoals voornamelijk de Nederlandse taal. Deze trend zet zich in de komende jaren door.
- In de transitie van de zorg en de beweging van zorg naar gezondheid, zien we ook in onze gemeente een verschuiving van medisch naar sociaal domein. Denk bijvoorbeeld aan Welzijn op recept en andere sociale verwijzingen. Het gevolg hiervan is dat er meer vraag ontstaat naar sociaal werk. Veel interventies en aanpakken worden weliswaar bekostigd, maar vervolgvragen die er vaak uit voortkomen niet. Het sociaal werk merkt dit in de praktijk. Deze groei zal de komende tijd naar verwachting verder stijgen.

3.4. Bestuursprogramma – Vitaal Platteland

Algemeen

Steenwijkerland kent één van de meest bijzondere gevarieerde landschappen van Nederland. Het gebied wordt gekenmerkt door unieke natuur in en om Nationaal Park Weerribben-Wieden. Mede door deze natuur maar ook door de aanwezigheid van bijzondere stadjes en dorpen (zoals Giethoorn) heeft het gebied grote aantrekkingskracht op toeristen en recreanten. Het buitengebied van onze gemeente kenmerkt zich ook door een forse agrarische sector. De diversiteit van het gebied bepaalt en vormt onze identiteit. Ten gevolge van grote maatschappelijke uitdagingen op het gebied van natuur, klimaat en water staat de landbouw in ons gebied onder druk. We lopen daar niet voor weg maar willen wel een gezonde balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid behouden. Een vitaal platteland, waar het fijn is om te wonen, te werken en te recreëren.

De afgelopen periode hebben we ons hier als gemeente specifiek beziggehouden, mede door het inrichten van het programma Regie op Vitaal Platteland. Geen extra organisatorische laag, maar een bewuste keuze om lokale regie te voeren op deze complexe transitieopgave. Er is gewerkt met drie samenhangende lijnen:

1. het versterken van het toekomstperspectief voor (agrarische) ondernemers;
2. het realiseren van een gemeentelijke agenda voor brede welvaart en leefbaarheid én
3. gebiedsgericht en integraal werken aan ruimtelijke ontwikkelingen

De werkzaamheden stonden in het teken van investeren in relaties, vertrouwen en in een manier van werken die past bij de complexiteit van het landelijk gebied. Deze investering heeft zichtbaar resultaat opgeleverd. Er is intensief contact opgebouwd met meer dan tweehonderd (agrarische) ondernemers en er is een relatie ontstaan waarin ondernemers de gemeente weten te vinden en bereid zijn om samen te zoeken naar oplossingen voor de toekomst van hun bedrijf en het gebied. Vanuit het programma zijn daarnaast verschillende pilots in gang gezet zoals riet en deelmobiliteit, die bijdragen aan het oplossen van de verschillende opgaven in ons landelijk gebied, die nog niet zijn afgerond en om een goed vervolg vragen.

Na deze investeringsfase begeeft het programma zich nu in een cruciale fase. Veel processen zijn op gang gebracht, maar nog niet afgerond. Gebiedsprocessen bevinden zich in verschillende stadia van verkenning en vragen om bestuurlijke keuzes om de stap naar uitvoering te zetten. Beleidskaders zoals de omgevingsvisie en de veenweidestrategie geven richting, maar vragen om verdere doorvertaling naar uitvoering in het gebied.

Ook de komende bestuursperiode wordt gekenmerkt door onzekerheid. Besluiten vanuit Rijk en provincie over natuur, klimaat en landbouw zijn nog volop in ontwikkeling. Dat maakt dat we nog niet met zekerheid kunnen zeggen welke impact ontwikkelingen op ons gebied zullen hebben. Maar dat ze impact zullen hebben is wel zeker. Naast het verzilveren van wat is opgebouwd blijft daarom de noodzaak bestaan om te blijven anticiperen op nieuwe opgaven en beleidsontwikkelingen.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het landelijk gebied**
Beoogd resultaat	Het buitengebied van Steenwijkerland neerzetten als dé proeftuin van Nederland. We willen een voorbeeld zijn voor andere gebieden in Nederland die met vergelijkbare opgaven te maken hebben.
Acties (prognose)	• In het gebiedsproces Baarlingerpolder gaan we samen met de boeren, de provincie Overijsel en het Rijk volgende fase in waarin we als overheden gaan kijken of we bij kunnen dragen aan de realisatie van de plannen. De realisatiefase start naar verwachting na 2026. ■ • Met de subsidieregeling Vitaal Platteland faciliteren en ondersteunen we vijf initiatieven die bijdragen aan het resultaat van proeftuin, voor behoud van een gezonde balans. ●
Toelichting	Momenteel is sprake van discussie met de provincie.

Doel	**Vergroten van de leefbaarheid in Ossenzijl**
Beoogd resultaat	Opening in 2026 van het nieuwe door Staatsbosbeheer gebouwde bezoekerscentrum. Start aanleg Ecologische verbindingszone door de provincie in 2027. Verbeteren van de leefbaarheid van Ossenzijl door diverse ontwikkelingen en woningbouw. De realisatie van een randweg van Ossenzijl dichterbij brengen.
Acties (prognose)	• Door middel van een lobby in het belang van de randweg Ossenzijl is er een provinciale motie aangenomen. De lobby wordt voortgezet. ■
Toelichting	De beoogde opening van het door Staatsbosbeheer te realiseren bezoekerscentrum in 2026 wordt niet gehaald als gevolg van vertraging door de stikstofproblematiek.

Doel	**Vergroten van de leefbaarheid in Blokzijl**
Beoogd resultaat	Aanleg van een ontsluitingsweg Blokzijl.
Acties (prognose)	• De Stadsvisie Blokzijl is in de raad van september 2025 voorgelegd ter besluitvorming. ● • Gericht wordt op start van de realisatie van de ontsluitingsweg eind 2027. ● • Actief wordt getracht overeenstemming te bereiken met de grondeigenaren. ●

Doel	**Toerisme als belangrijke economisch drager van het gebied**
Beoogd resultaat	Verhoging van het aandeel van toerisme in de werkgelegenheid (nu 13%, streven is dit percentage terug te krijgen op circa 14).
Acties (prognose)	• Publicatie van de resultaten van het onderzoek onder toeristen. ● • Uitvoeren van twee concrete projecten op basis van een verkenning naar de kansen op het gebied van duurzaamheid. ■ • We organiseren een drietal gesprekken met ondernemers en gebiedspartners over de toekomst van de toeristische sector in onze gemeente. ●
Toelichting	Momenteel is één project in uitvoering, namelijk het project Waterbesparing in de toeristische sector. Ten aanzien van het tweede project vinden momenteel gesprekken plaats met de werkgroep Horeca en Toerisme. Voordat verdere stappen kunnen worden gezet, dient eerst te worden vastgesteld of er binnen de sector voldoende draagvlak en belangstelling bestaat voor deelname aan dit project.

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Vitaal Platteland' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ In de Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw' (26-6-2026) wijst minister Van Essen de regio Noordwest-Overijssel aan als prioritair gebied. Dit betekent dat het Rijk de ondersteunende inzet gaat verstevigen. Dit zal helpen bij de benodigde uitvoeringskracht in ons gebied. Dit biedt kansen voor de in gang gezette gebiedsprocessen en projecten.

Uitdagingen:

- ▼ In de eerdergenoemde Kamerbrief presenteert minister Van Essen maatregelen voor de aanpak van onder andere stikstof. Dit maatregelpakket sluit niet aan op de verkende oplossingsrichtingen in de gebiedsprocessen. Zo komt de minister met een generieke reductiedoelstelling per bedrijf, en met een zonering rondom Natura2000-gebieden. Dit is een risico voor de voortgang en realisatie van de gebiedsprocessen.

3.5. Bestuursprogramma – Duurzaam

Algemeen

Het programma Duurzaam ontwikkelt zich over het algemeen in een positieve richting, maar de werkelijkheid laat ook zien dat niet alles even snel of soepel gaat. Op veel thema's wordt concreet werk verzet: inwoners maken volop gebruik van regelingen zoals de isolatiesubsidie, energiecoaches en het fixteam, waardoor energiebesparing wordt gerealiseerd en CO_2-uitstoot wordt verminderd. Ook binnen de eigen organisatie worden stappen gezet, zoals de voorbereidingen voor de zonnecarport aan de Vendelweg en de verdere ontwikkeling van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI).

Tegelijkertijd zien we dat de energietransitie steeds meer wordt beïnvloed door factoren waar de gemeente beperkt grip op heeft. Netcongestie blijft hiervan het duidelijkste voorbeeld. Versterking van het elektriciteitsnet kost tijd, terwijl de vraag naar transportcapaciteit blijft toenemen door woningbouw, verduurzaming van bedrijven en de groei van duurzame energieopwek. Daarom wordt samen met netbeheerders en ondernemers gekeken naar mogelijkheden om het bestaande netwerk slimmer te benutten, onder andere via initiatieven als de Smart Energy Hubs op Groot Verlaat en Eeserwold.

Daarnaast zijn er onderdelen waar de voortgang achterblijft. De uitvoering van het Soortenmanagementplan (SMP) heeft vertraging opgelopen doordat eerdere aanbestedingstrajecten niet tot een gunning hebben geleid. Inmiddels wordt de aanbesteding gezamenlijk voorbereid met zeven andere gemeenten in West-Overijssel. Na gunning kan het benodigde onderzoek worden gestart en kunnen natuurinclusieve maatregelen verder worden uitgewerkt.

Op andere onderdelen zijn juist belangrijke vervolgstappen gezet. Het Warmteprogramma heeft ter inzage gelegen en de zienswijzen zijn verwerkt in een zienswijzennota. Na bestuurlijke afstemming wordt het programma in november aan de raad voorgelegd en vervolgens definitief vastgesteld. Daarnaast bieden de ontwikkelde woningtyperoutekaarten een steeds concreter handelingsperspectief voor inwoners die hun woning willen verduurzamen. Daarnaast liggen er kansen om de uitvoering verder te versterken. Binnen de specifieke uitkeringen voor Energiearmoede en de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) is nog ruimte beschikbaar om aanvullende maatregelen uit te voeren en extra huishoudens te ondersteunen bij energiebesparing en woningisolatie. Tegelijkertijd vraagt de stagnatie van de afname van energiearmoede blijvende aandacht.

Kortom: er gebeurt veel en inwoners, maatschappelijke organisaties en regionale partners zijn actief betrokken bij de uitvoering van het programma. De basis onder het duurzaamheidsbeleid is stevig en op veel onderdelen wordt zichtbare voortgang geboekt. Tegelijkertijd blijven netcongestie, afhankelijkheden van externe partijen en capaciteitsvraagstukken invloed uitoefenen op de snelheid van uitvoering. De komende periode ligt de nadruk op het benutten van de bestaande kansen, het afronden van belangrijke beleidsprocessen zoals het Warmteprogramma en het beperken van vertragingen waar dat mogelijk is.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Steenwijkerland draagt bij aan een klimaatneutraal Nederland in 2050**
Beoogd resultaat	55% CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990).
Acties (prognose)	• We zoeken samen naar geschikte locaties voor energie-infrastructuur. ● • Verkennen van mogelijkheden voor het beter benutten van het huidige netwerk, zoals de smart energy hubs Groot Verlaat en Eeserwold. ● • Uitvoering geven aan het vastgestelde RES-bod van 171 GWh duurzaam opgewekte energie. ■
Toelichting	De ontwikkeling van zonne-energie ligt goed op koers en het grootste deel van de benodigde opwek zit inmiddels in de pijplijn. Het aandeel van het RES-bod dat met wind wordt ingevuld, is vertraagd en onzeker.

Doel	**Steenwijkerland aardgasvrij in 2045**
Beoogd resultaat	Elk jaar is er een afname van 3% van het aardgasverbruik.
Acties (prognose)	• Uitvoering van het programma "Gewoon besparen". Het aanbod omvat onder andere het online energieloket, de inzet van energiecoaches, de isolatiesubsidie, de witgoedwissel, het fix-team en de routekaarten. ● • Vaststellen van het Warmteprogramma. ■
Toelichting	Het warmteprogramma heeft ter inzage gelegen. De zienswijzennota is opgesteld. Het aangepaste warmteprogramma inclusief de zienwijzennota worden na bestuurlijke afstemming ter raadpleging aan de raad voorgelegd. Vervolgens wordt het Warmteprogramma definitief.

Doel	**De gemeente is een inspirerend voorbeeld in duurzaamheid**
Beoogd resultaat	Verlagen van de eigen CO2-voetafdruk.
Acties (prognose)	• Start van de bouw van de zonnecarport aan de Vendelweg. ● • Uitvoeren activiteiten Actieplan MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen). ●

Doel	**Steenwijkerland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust**
Beoogd resultaat	Versterking klimaatbestendigheid en geen verdere afname biodiversiteit.
Acties (prognose)	• Versteende plekken in de openbare ruimte, schoolpleinen en parkeerplaatsen vergroenen; afkoppelen van regenwater bij rioolvervangingen en herinrichtingen; realiseren van waterberging zoals wadi's en stimuleren van vergroening via acties, subsidies en educatie. ● • Actualiseren klimaatstresstesten. ● • Opstellen van een Soortenmanagementplan, inclusief natuur inclusieve maatregelen voor natuurvriendelijk isoleren. ■ • Monitoring van de ecologische kwaliteit van de bermen. ●
Toelichting	De aanbesteding voor het SMP heeft tot op heden nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Inmiddels is extra budget beschikbaar gekomen, waardoor de financiële randvoorwaarden beter aansluiten bij

	de marktomstandigheden. Hierdoor wordt verwacht dat een nieuwe aanbestedingsronde een grotere kans van slagen heeft.

Doel	**Steenwijkerland in 2050 volledig circulair**
Beoogd resultaat	In 2030 wordt 50% minder primaire abiotische grondstoffen gebruikt (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen).
Acties (prognose)	• De invoering van de GRIP-wagen per 31 augustus 2026 realiseren en het gebruik en bereik monitoren om te bepalen of verdere uitbreiding of optimalisatie wenselijk is. ●

Doel	**Steenwijkerland hoort tot de beste plattelandsgemeenten voor duurzame mobiliteit**
Beoogd resultaat	Meer inwoners en toeristen verplaatsen zich CO2-neutraal.
Acties (prognose)	• Onderzoek uitvoeren naar de knelpunten en kansen in ons wandelnetwerk. ● • Tot 2028 komen er nog 14 deelfiets-hubs bij in de gemeenten Steenwijkerland, Zwartewaterland en Staphorst. Na afstemming met deze gemeenten starten we met de verdere doorontwikkeling. ●

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Duurzaam' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ Het bereik onder inwoners groeit verder dankzij de inzet van energiecoaches, de isolatiesubsidie, de witgoedwissel, het fixteam en gerichte straatacties. Hierdoor neemt de betrokkenheid bij energiebesparing toe en ontstaat meer potentieel voor structurele CO_2-reductie.
- ▲ Afstemming met netbeheerders, woningcorporaties en regionale partners biedt kansen om gezamenlijke oplossingen te ontwikkelen voor de uitdagingen binnen de energie- en warmtetransitie.
- ▲ Routekaarten per woningtype bieden een concreet handelingsperspectief voor inwoners en vormen een schaalbare basis voor de warmtetransitie.
- ▲ De uitbreiding van deelmobiliteit en deelfietsvoorzieningen draagt bij aan duurzame bereikbaarheid en biedt kansen om het gebruik van schone vervoersvormen verder te vergroten.
- ▲ De verdere ontwikkeling van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) en de toepassing van de CO_2-Prestatieladder versterken de voorbeeldrol van de gemeente en stimuleren verduurzaming binnen de eigen organisatie.
- ▲ Binnen de SPUK Energiearmoede en de SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI) is nog ruimte beschikbaar om extra maatregelen uit te voeren. Dit biedt kansen om meer huishoudens te ondersteunen bij energiebesparing, woningisolatie en het verlagen van de energielasten, waardoor zowel de sociale als de klimaatdoelstellingen verder worden versterkt.

Uitdagingen:

- ▼ Afname in energiearmoede is in 2025 gestagneerd. In 2025 leefde 5,2% van de inwoners van Steenwijkerland in energiearmoede met een betaalbaarheidskloof van ruim 775 euro (TNO, 2025).
- ▼ Netcongestie blijft een belemmering voor de energietransitie. Zowel nieuwe duurzame opwek, woningbouwontwikkelingen als de verduurzaming en groei van bedrijven worden hierdoor beperkt.
- ▼ De voortgang van projecten is mede afhankelijk van externe partijen. Met name de noodzakelijke afstemming met netverzwaringen door Enexis kan leiden tot vertragingen in infrastructurele en verduurzamingsprojecten.
- ▼ Het realiseren van de gemeentelijke klimaat- en energiedoelen vraagt blijvende inzet op participatie, uitvoeringscapaciteit en financiering, terwijl maatschappelijke en economische omstandigheden voortdurend veranderen.

3.6. Bestuursprogramma – Leefbare steden en kernen

Algemeen

Hoe houden we onze steden en kernen in onze uitgestrekte en diverse gemeente leefbaar? Dit is de essentie van dit bestuursprogramma 'Leefbare steden en kernen'. Steenwijkerland is een gemeente met veel diversiteit aan kernen. In Steenwijk zijn er weer andere vraagstukken dan in Kalenberg. Deze vergelijking geeft die diversiteit ook mooi weer: waar in Steenwijk "stadse" vraagstukken spelen; speelt de natuur een dominantere rol in onze kernen in en rondom het Nationaal Park. Dit vraagt inzet op verschillende uiteenlopende terreinen.

Die inzet kun je terugzien in bijvoorbeeld het inrichten van gebiedsteams en de makkelijke contacten die inwoners kunnen maken met de gebiedscoördinatoren. De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in het verbeteren van de bereikbaarheid. En bij de opwaardering van de openbare ruimte het meer betrekken van de inwoners. We investeren komende jaren fors in onder andere onderwijshuisvesting, sportvelden en de openbare ruimte. Maar er zijn ook aandachtspunten: projecten zoals het museum Steenwijk, inclusief herhuisvesting bibliotheek, en het evenementenbeleid stagneren op dit moment.

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Opwaardering openbare ruimte**
Beoogd resultaat	Het verhogen van de kwaliteit van de openbare ruimte en het vergroten van de tevredenheid van inwoners over de openbare ruimte (bijvoorbeeld openbaar groen, wandelpaden, wegen, fietspaden en parkeerplaatsen).
Acties (prognose)	• Bij het uitvoeren van de onderhoudsplannen houden we rekening met de wensen van inwoners/plaatselijk belangverenigingen voor opwaarderings-projecten in de openbare ruimte. ●

Doel	**Kansen benutten die de regionale verstedelijkingsstrategie biedt**
Beoogd resultaat	Uitwerking van de regionale verstedelijkingsstrategie op het gebied van woningbouw (ambitie van 1.000-1.500 woningen), klimaat, mobiliteit en economie, met bijzondere aandacht voor de integrale ontwikkeling van de Spoorzone Steenwijk.
Acties (prognose)	• Opstellen en uitwerken van de ontwikkelstrategie stadsvisie Steenwijk. ● • Uitwerken van de spoorzone Steenwijk in Novex verband. ●

Doel	**Verbeteren van de bereikbaarheid**
Beoogd resultaat	Verhogen van het fietsgebruik en wandelmogelijkheden.
Acties (prognose)	• Aanleg van het fietspad Oldemarkt-Ossenzijl. ■ • Voorbereiding opwaardering van het fietspad Hamspad. ● • Uitvoeren van een onderzoek naar verbinding pontje, gezamenlijk met de gemeente Weststellingwerf. ●
Toelichting	Dit najaar zou gestart worden met de aanleg van het fietspad Oldemarkt-Ossenzijl. Vanwege de afhankelijkheid met de natuurverbinding die door de provincie wordt ontwikkeld, vraagt de voorbereiding wat meer tijd. Daardoor schuiven de aanlegwerkzaamheden door naar 2027.

Doel	**Inwoners, ondernemers en toeristen ervaren een sociaal en fysiek veilige leefomgeving**
Beoogd resultaat	Inwoners, ondernemers en toeristen ervaren een sociaal en fysiek veilige omgeving.
Acties (prognose)	• Voortzetten van de samenwerking binnen de Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) voor volledige implementatie in het begin van 2026. Binnen deze samenwerking ligt ook de focus op het vergroten van de veiligheid van jeugd en andere kwetsbare groepen. ● • We bereiden ons voor op rampen en crises door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bewust te maken van risico's en hun rol, de samenwerking met deze groepen te versterken, en ervoor te zorgen dat de gemeentelijke organisatie haar belangrijke taken kan blijven uitvoeren tijdens noodsituaties. ●

Doel	**Stimulerende omgeving voor sport en bewegen**
Beoogd resultaat	Inwoners zijn tevreden over de mogelijkheden om buiten te bewegen en te sporten. We streven naar een verbetering van de cijfers uit 2022: 80%, resp. 72%.
Acties (prognose)	• Opstellen van het meerjarenplan natuurgrasvelden. ● • We starten nieuwe buitenbeweeggroepen in een drietal kernen. ●

Doel	**Voldoende veilig en kwalitatief goed sportaanbod**
Beoogd resultaat	Verenigingen hebben voldoende bestuurskracht en kwalitatief goed (vrijwillig) kader.
Acties (prognose)	• Organisatoren die subsidie aanvragen voor sportevenementen, vragen we een nevenactiviteit *(of aanbod)* te organiseren voor inwoners voor wie bewegen minder vanzelfsprekend is. ●

Doel	**Museum Steenwijk inclusief herhuisvesting bibliotheek, Galerie en Historische vereniging**
Beoogd resultaat	Realisatie van een toonaangevend museum voor inwoners en toeristen waarin de herhuisvesting van de bibliotheek 'Kop van Overijssel' aan de Markt integraal is meegenomen.
Acties (prognose)	• Realiseren werving externe middelen (minimaal € 950.000) om de financiering van de aanpassing en inrichting van de gebouwen rond te krijgen. ▲ • Ontwikkelen van een definitief ontwerp voor het museum en de inrichting daarvan. Ook de museumorganisatie, inclusief governance, krijgt invulling. ▲
Toelichting	Voor de ontwikkeling rond het museum, de bibliotheek en de monumentale panden in de binnenstad van Steenwijk is duidelijk dat het huidige plan financieel niet haalbaar is. De investeringskosten blijken hoog en de exploitatie is onvoldoende sluitend. Daarmee is een ander inzicht en een hernieuwde afweging noodzakelijk.

Doel	**Ontwikkeling naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek**
Beoogd resultaat	Meer inwoners hebben toegang tot de bibliotheken en nemen deel aan programma's en activiteiten voor betere taalvaardigheid en digitale vaardigheid.
Acties (prognose)	• Het informatiepunt digitale overheid wordt tijdens openingsuren van de bibliotheek bemenst. ● • Opstellen van een meerjarenbeleidsplan. ■
Toelichting	Het opstellen van een gedegen meerjarenbeleidsplan kost meer tijd dan op voorhand was ingeschat. De verwachting is dat het meerjarenbeleidsplan begin 2027 aan de raad wordt voorgelegd.

Doel	**Borging kwaliteit evenementen ('evenementen gemeente')**
Beoogd resultaat	Evenementen in de gemeenten sluiten aan op de initiatieven en wensen van inwoners en toeristen en voldoen aan (nieuwe) wetgeving.
Acties (prognose)	• Opstellen van een aangepaste subsidieregeling voor cultuur- en sportevenementen en nadere regels voor vergunningsverlening – en meldingen. ▲
Toelichting	We stellen het evenementenbeleid opnieuw op. Besluitvorming volgt begin 2027. Daarna kunnen de regelingen en regels worden opgesteld.

Doel	**Unilocatie Voorgezet onderwijs**
Beoogd resultaat	Realisatie van één school voor Voortgezet Onderwijs (VO) in Steenwijk.
Acties (prognose)	• Afronden ontwerp Unilocatie ● • Opstellen overeenkomsten doordecentralisatie Unilocatie ●

Doel	**Schoolgebouwen die functioneel, veilig, gezond, comfortabel en duurzaam zijn**
Beoogd resultaat	Realisatie van de plannen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.
Acties (prognose)	• Realisatie nieuwbouw Kindcentrum Lisdodde Wanneperveen. ● • Opstellen ontwerp Kindcentrum Sint Jansklooster. ● • Voorbereiden nieuwbouwlocatie 3 scholen + opvang Vollenhove. ●

Doel	**Gebiedsgericht werken: leren door te doen**
Beoogd resultaat	Vergroten tevredenheid inwoners over hun buurt, kern of gemeente.
Acties (prognose)	• De gebiedsteams ontwikkelen samen met de deelnemende organisaties een integrale operationele agenda met leefbaarheidsvraagstukken. ●

Doel	**Benutten denk- en doekracht inwoners**
Beoogd resultaat	Vergroten van de tevredenheid van inwoners over de manier waarop de gemeente inwoners betrekt bij het maken van plannen.
Acties (prognose)	• We evalueren ons participatiebeleid. Doel is het creëren van een eenduidige werkwijze die voor inwoners helder en herkenbaar is. Bij de evaluatie nemen we ook de wettelijke eisen uit de Omgevingswet en de nieuwe Wet versterking participatie op decentraal niveau mee. Deze wetten verplichten gemeenten om inwoners vroegtijdig te betrekken bij beleidsvorming én bij de uitvoering en evaluatie ervan. Zo bouwen we aan een transparant en toekomstbestendig participatiekader. ■

Toelichting	Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendig participatiekader, inclusief duidelijke formats en werkprocessen voor onder meer projectmatig werken. De uitvoering van de bestaande participatie is geëvalueerd en de aandachtspunten daaruit worden meegenomen in de optimalisatie van de participatie en de duurzame borging van participatie binnen de organisatie. Daarbij zal vanzelfsprekend het perspectief van inwoners een positie krijgen.

Projecten/ investeringen

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting:

Stand van zaken projecten/investeringen				
Omschrijving project/investering	**Wordt de planning gehaald?**	**Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?**	**Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?**	**Is de investering/ het project gereed?**
Bestedingsplan:				
Herinrichting Coninckswег (riolering)	■			
Herinrichting Coninckswег (overig)	■			
Fietspad Oldemarkt-Ossenzijl	■	ja	ja	nee
Levensduurverlengende maatregelen wegen	●	ja	ja	nee
Nieuwbouw school Blokzijl	●	ja	ja	nee
Onderwijshuisvesting Vollenhove	■	nee	nee	nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Herinrichting Coninckswег	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Vertraging op de realisatie van klimaatadaptieve maatregelen in de Coninckswег. De oorspronkelijke planning was realisatie 2026-2027. Dit wordt nu 2027-2028.
Wat zijn de oorzaken?	De nutsbedrijven hebben eveneens een opgave in deze straat. De planning van de nutsbedrijven is door hen bijgesteld naar later in de tijd. Zij starten in 2027. Hierdoor sluit deze niet meer aan op de onze.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Onze werkzaamheden gaan later van start en hierdoor halen we niet de beoogde realisatie in 2027.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is subsidie toegekend voor de maatregelen voor klimaatadaptatie. De werkzaamheden moeten dan wel voor 1 januari 2028 zijn afgerond.
Welke maatregelen stellen we voor?	We onderzoeken om de klimaatadaptieve maatregelen los van de werkzaamheden van de nutsbedrijven alsnog voor 1 januari 2028 kunnen uitvoeren. Mocht dit niet lukken dan onderzoeken we of we de toegekende subsidie kunnen inzetten in soortgelijke projecten elders in de gemeente.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Fietspad Oldemarkt-Ossenzijl	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Vertraging op de realisatie van het fietspad Oldemarkt-Ossenzijl.
Wat zijn de oorzaken?	De ontwikkeling van de natuurverbindingszone vraagt meer voorbereidingstijd. Dit is een project van de provincie. Deze verbindingszone doorkruist het beoogde fietspadtracé. Beide ontwikkelingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De aanlegwerkzaamheden van het fietspad schuiven we door naar 2027.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Mogelijke extra kosten i.v.m. prijsstijgingen.
Welke maatregelen stellen we voor?	Geen.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Onderwijshuisvesting Vollenhove	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Voorafgaand aan het realiseren van de nieuwe onderwijshuisvesting wordt een plan opgesteld voor het (her)huisvesten van de huidige gebruikers van de boogde locatie. De gevolgen hiervan worden in een separaat voorstel in 2026 aan de raad voorgelegd.
Wat zijn de oorzaken?	Zie bovenstaand.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Zie bovenstaand.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Zie bovenstaand.
Welke maatregelen stellen we voor?	Zie bovenstaand.

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Leefbare steden en kernen' zijn als volgt:

Kansen:

- ▲ We kijken kritisch naar koppelkansen bij geplande werkzaamheden. Zo zien we kansen om de renovatie van een sportveld in Vollenhove te koppelen aan noodzakelijke aanpassingen van de infrastructuur met de komst van een nieuwe school.

Uitdagingen:

- ▼ In 2021 heeft de raad voor de (ver)bouw van het dorpshuis in Eesveen een krediet beschikbaar gesteld van € 656.000 (totale raming € 780.900). We zijn inmiddels een aantal jaren verder en de bouw is door allerlei omstandigheden nog niet begonnen. Eesveen heeft een nieuwe raming laten maken. Deze bedraagt circa € 2 miljoen. Momenteel voeren wij overleg met de betrokkenen van het dorpshuis over de verdere uitwerking van de plannen en de financiële consequenties. Zodra meer bekend is wordt de raad hierover geïnformeerd.
- ▼ Spoedig kunnen starten met de bouw van de school in St Jansklooster ivm beroepsprocedure.
- ▼ Brandstofprijzen stijgen wereldwijd vanwege de crisis in het Midden-Oosten. Deze kostenpoststijging gaan we naar alle waarschijnlijkheid terugzien in onze uitgaven op projecten en in onze bedrijfsvoering.
- ▼ De hoge inflatie van de laatste jaren loopt niet in de pas met de indexering. Voor veel gesubsidieerde organisaties blijkt het achterblijven van de subsidie bij de uitgaven te werken als een bezuiniging. Bij vele is de rek eruit; reserves zijn minimaal of opgebruikt.
- ▼ De exploitatie van MFC Dalzicht en MFC De Burght staat onder druk door hogere onderhoudslasten van de vernieuwde installaties en de gestegen energieprijzen. Dit vormt een financieel aandachtspunt voor de komende periode en vraagt om monitoring en nadere afweging van mogelijke beheersmaatregelen.
- ▼ Er is behoefte aan een nieuwe veldverdeling voor de drie voetbalverenigingen in Steenwijk. Een mogelijke oplossing is het transformeren van een wedstrijdveld in een WeTra-veld (wedstrijdveld waarop ook beperkt getraind kan worden). Dit zal extra kosten met zich meebrengen. Deze transformatiekosten bedragen circa € 60.000.

3.7. Bestuursprogramma – Financiën en dienstverlening

Algemeen

Door het nemen van (saldo verbeterende) maatregelen, het maken van keuzes voor wat betreft nieuw beleid en het scherper begroten (bijvoorbeeld met betrekking tot de algemene uitkering) kon er een (meerjaren)begroting met een positief resultaat worden vastgesteld. De PPN, de NJN en de circulaires gemeentefonds zullen de juistheid van deze inschattingen moeten gaan uitwijzen, waarmee zicht gaat ontstaan op de beschikbare financiële ruimte voor de nieuwe programmabegroting (en meerjarenraming).

Rapportage op de acties uit de begroting

Doel	**Verantwoord omgaan met financiële middelen**
Beoogd resultaat	Een sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dit houdt in dat de structurele uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn. Met de reeds genomen maatregelen in de begroting 2025 en de voorgenomen maatregelen in deze begroting willen we tot een (structureel) sluitend meerjarenbeeld komen.
Acties (prognose)	• Door het maken van verantwoorde keuzes bieden we het nieuw te vormen college na de gemeenteraadsverkiezingen 2026 een positief meerjarig perspectief aan. ●

Doel	**Voldoende weerstandsvermogen**
Beoogd resultaat	Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen is voldoende weerstandsvermogen nodig. Bij een waarde van de weerstandsratio (het kengetal hiervoor) van minimaal 1 is daar sprake van (waarde in begroting 2026: 4,2).
Acties (prognose)	• De ratio voor het weerstandsvermogen komt ruim boven de 1 uit waardoor er geen maatregelen getroffen hoeven te worden. ●

Doel	**Lokale (woon)lasten relatief laag**
Beoogd resultaat	Behoren tot de top 25% gemeenten van Nederland met de laagste lasten. Steenwijkerland staat op plaats 10 van de 342 gemeenten (COELO-atlas 2025[1]).
Acties (prognose)	• We passen alleen een trendmatige stijging en dus geen extra verhoging van de OZB toe, zodat we binnen de genoemde top van de gemeenten blijven. ●

Doel	**Gemeentelijke dienstverlening sluit aan bij de behoefte**
Beoogd resultaat	Rapportcijfer voor klanttevredenheid minimaal een 7.
Acties (prognose)	• We gebruiken enquêtes (voor balies, telefonie, e-diensten, meldingen openbare ruimte, vergunningen) om te weten te komen hoe inwoners onze dienstverlening ervaren: zijn er bijvoorbeeld punten die we kunnen verbeteren, maar ook wat kan hetzelfde blijven, omdat inwoners daar juist tevreden over zijn. ●

[1] Atlas lokale lasten, COELO, www.coelo.nl.

Doel	**Onze communicatie is actief, omgevingsgericht en in duidelijke taal**
Beoogd resultaat	Steeds meer brieven, formulieren en teksten zijn in eenvoudig Nederlands geschreven ('B1-niveau').
Acties (prognose)	• We maken gebruik van het Testpanel (inwoners), Versimpelteam (intern/ambtelijk) en Taalteam (intern/ambtelijk) om brieven en formulieren in duidelijke taal te schrijven.■
Toelichting	Het project Duidelijke Taal is afgesloten (tijdelijke extra inzet). We werken nog steeds aan duidelijke teksten maar met minder inzet: wel het Testpanel en het Versimpelteam, maar niet meer een Taalteam. Het herschrijven van bestaande teksten heeft nu minder aandacht, de focus ligt op het bieden van ondersteuning bij nieuwe teksten.

Financiële mutaties

Zie bijlage 5.

Kansen en uitdagingen

De kansen en uitdagingen in relatie tot het bestuursprogramma 'Financiën en Dienstverlening' zijn als volgt:

Kansen:

▲ Digitalisering: in 2025 is de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) vastgesteld. Hiermee worden landelijk digitale standaarden ontwikkeld. Deze gaan door verschillende overheden en publieke dienstverleners gebruikt worden. Het principe van 'altijd de juiste deur' voor inwoners en ondernemers hoort bij deze aanpak. Ook AI is onderdeel van de NDS. De ontwikkelingen op dit gebied gaan razendsnel. We zien kansen om AI te gebruiken om onze dienstverlening te verbeteren. En tegelijkertijd ervaren we ook dat er haken en ogen aan zitten. Daarnaast houden we rekening met inwoners -jong en oud(er)- die niet online zaken kunnen of willen doen.

▲ Proactieve dienstverlening: soms lijken regels rondom privacy (AVG) op gespannen voet te staan met dienstverlening. We zien dat hier landelijk meer aandacht voor is. Bijvoorbeeld met het wetsvoorstel proactieve dienstverlening SZW. Dit zorgt voor een juridische basis om persoonsgegevens uit te mogen wisselen tussen SVB, UWV en gemeenten. Daarmee wordt het mogelijk om mensen actief te wijzen op hun rechten en mogelijkheden (denk aan een tegemoetkoming in de kosten) in plaats van te reageren op een aanvraag.

Uitdagingen:

▼ Bescherming van data: de grote datalekken die het landelijke nieuws halen dragen bij aan zorgen die inwoners hebben over hun (online) privacy. Het aantal cyberaanvallen neemt toe. En ze zijn ook steeds geavanceerder. Mede door de inzet van AI zijn bijvoorbeeld phishing mails bijna niet van echt te onderscheiden. Als gemeente staan we voor een goede beveiliging van de persoonlijke gegevens van onze inwoners en ondernemers. En gaan we zorgvuldig om met persoonsgegevens en delen niet 'zomaar' gegevens met andere (semi-) overheidsorganisaties.

▼ Verharding en onevenredig beroep op onze dienstverlening: we hebben meerdere voorbeelden van inwoners die medewerkers telefonisch of fysiek onheus bejegenen. Of onevenredig veel aandacht vragen (extreem vaak mailen, bellen, langskomen). We hebben een werkwijze afgesproken hoe we met deze incidenten en inwoners omgaan. We registreren de incidenten in een register. En we zijn gestart met weerbaarheidstrainingen (op maat) voor de hele organisatie. De eerste groepen medewerkers volgden al de training.

4. Financieel beeld

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk benoemt enkele financiële onzekerheden en presenteert het actuele financiële beeld over 2026. De belangrijkste posten die dit beeld beïnvloeden worden toegelicht, waaronder autonome ontwikkelingen en financiële mutaties. Ontwikkelingen en mutaties met een meerjarig effect vormen input voor de Programmabegroting 2027–2030 en zijn daarin opgenomen.

4.2. Financiële onzekerheden

In deze paragraaf worden financiële risico's besproken die van invloed kunnen zijn op het begrotingssaldo. Het gaat hierbij om ontwikkelingen waar de gemeente zelf slechts beperkt invloed op heeft, maar die wel aanzienlijke financiële gevolgen kunnen hebben voor de uitvoering van gemeentelijke taken en het meerjarig financieel perspectief.

Minderheidskabinet

De huidige politieke situatie met een minderheidskabinet zorgt voor extra onzekerheid over toekomstige rijksbegrotingen en beleidsmaatregelen. Hierdoor kunnen besluitvorming en financiële keuzes van het Rijk wijzigen of vertragen, met mogelijke gevolgen voor de omvang van het Gemeentefonds, specifieke uitkeringen en gemeentelijke taken. Eventuele financiële effecten voor de gemeente zijn op dit moment onzeker in te schatten.

Algemene uitkering

Bij het opstellen van deze najaarsnota is de Meicirculaire 2026 verwerkt. Daarmee is voor een belangrijk deel duidelijkheid ontstaan over de financiële gevolgen van de voorjaarsnota 2026 voor gemeenten. Tegelijkertijd blijft sprake van onzekerheid over de verdere ontwikkeling van het Gemeentefonds en de structurele financiering van gemeentelijke taken. De komende september- en decembercirculaire kunnen leiden tot aanvullende financiële effecten. Onder meer als gevolg van wijzigingen in rijksbeleid, actualisatie van accresramingen die mogelijk groei of krimp van het geld in het gemeentefonds kunnen veroorzaken en ontwikkelingen van maatstaven die bepalend zijn voor de hoogte van de algemene uitkering. Daarnaast blijft onzekerheid bestaan over de wijze waarop toekomstige rijksbezuinigingen, beleidsintensiveringen en taakmutaties doorwerken naar gemeenten. Ook economische ontwikkelingen blijven een risicofactor. Ontwikkelingen in inflatie, loonvorming, economische groei kunnen gevolgen hebben voor de omvang van het Gemeentefonds en daarmee voor de financiële positie van de gemeente. Deze ontwikkelingen worden constant geactualiseerd in de reguliere planning- en control cyclus.

4.3. Actuele begrotingspositie 2026

4.3.1. Actueel financieel beeld

In tabel 1 wordt het actuele financiële beeld 2026 (en meerjaren) weergegeven.

Tabel 1: Financieel beeld

Begrotingssaldo najaarsnota 2026 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo na door raad vastgestelde Begroting 2026-2029	**4.461**	**4.888**	**1.294**	**3.166**	**3.346**
Begrotingssaldo na door raad vastgestelde Perspectiefnota 2026-2030	**2.686**	**2.650**	**673**	**2.321**	**2.264**
Meicirculaire gemeentefonds	- 288	999	925	1.075	3.512
Tussentijdse raadsbesluiten	- 3	- 41	- 41	- 41	- 41
Financiële mutaties	6.184	- 373	- 170	- 153	- 151
Subtotaal	**5.892**	**585**	**714**	**881**	**3.319**
Waarvan structureel	*- 404*	*783*	*714*	*881*	*3.319*
Waarvan incidenteel	*6.297*	*- 198*	-	-	-
Saldo najaarsnota 2026	**8.578**	**3.235**	**1.387**	**3.202**	**5.584**

+ = voordeel

4.3.2. Meicirculaire Gemeentefonds

Na het vaststellen van de Programmabegroting 2026-2029 heeft u verschillende informatiebrieven ontvangen over de zogeheten "circulaires" van het Rijk. Deze brieven geven aan hoeveel geld de gemeente van het Rijk ontvangt.

- De meicirculaire van 2026 is verwerkt in deze najaarsnota, zoals in de tabel hieronder weergegeven. De weergegeven gevolgen vanaf 2027 zijn vertaald in de Programmabegroting 2027-2030;
- De gevolgen van de komende septembercirculaire voor het begrotingssaldo van 2026 wordt later dit jaar volgend op deze najaarsnota verwerkt in het saldo aan de hand van een separaat raadsvoorstel.

Tabel 2: Meerjarenbeeld meicirculaire 2026

Meerjarenbeeld (bedragen x € 1.000)	I/S	2026	2027	2028	2029	2030
Diverse circulaires:						
Meicirculaire 2026	S	- 288	999	925	1.075	3.041
Aanvulling meicirculaire gemeentefonds	S					471
Totaal informatienota's		**- 288**	**999**	**925**	**1.075**	**3.512**
Waarvan structureel		*- 288*	*999*	*925*	*1.075*	*3.512*
Waarvan incidenteel		-	-	-	-	-

+ = voordeel

4.3.3. Raadbesluiten

Sinds de vaststelling van de Perspectiefnota 2026-2030 heeft de raad drie aanvullende besluiten genomen die van invloed zijn op het financiële beeld:

1. Voor de vervanging van de veldverlichting van FC Oldemarkt is voor 2026 een subsidie van € 28.326 beschikbaar gesteld. Deze uitgave wordt gedekt ten laste van de algemene reserve.
2. Voor de aankoop van het pand aan de Stationstraat 42-44 is een investeringskrediet van € 700.000 beschikbaar gesteld. Dit leidt vanaf 2027 tot structurele kapitaallasten.
3. Voor de bruggen in Dwarsgracht is een investeringskrediet van € 70.000 beschikbaar gesteld. Dit leidt vanaf 2026 tot structurele kapitaallasten.

4.3.4. Financiële mutaties

In bijlage 5.1 zijn structurele in incidentele financiële mutaties ook wel 'budgetafwijkingen' voor het begrotingsjaar 2026 vermeld en van een toelichting voorzien.

Tabel 3: Meerjarenbeeld Financiële mutaties

Meerjarenbeeld Financiële mutaties (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
Financiële mutaties:							
Woningbouw		-	1.200	-	-	-	-
Werk en economie		-	- 30	-	-	-	-
Samenredzaam		-	4.649	-	-	-	-
Vitaal Platteland		-	-	-	-	-	-
Duurzaam		-	50	-	-	-	-
Leefbare steden en kernen		- 1.357	- 712	- 300	- 140	- 123	- 121
Financiën en dienstverlening		- 20	1.027	- 73	-30	-30	-30
Totaal financiële mutaties		**- 1.377**	**6.184**	**- 373**	**- 170**	**- 153**	**- 151**
Waarvan structureel	*S*		*- 113*	*- 175*	*- 170*	*- 153*	*- 151*
Waarvan incidenteel	*I*		*6.297*	*- 198*	-	-	-

+ = voordeel

5. Financiële mutaties per programma

5.1. Toelichting op financiële mutaties

In deze paragraaf leest u welke verschillen er zijn tussen het oorspronkelijke budget en de actuele cijfers voor 2026. Ook wordt uitgelegd wat dit betekent voor de komende jaren. De toelichting op verschillen vindt u per programma na de presentatie van de totaaltabel.

Woningbouw

Woningbouw (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
1 Inkomsten leges wonen en bouwen	I	-	1.200	-	-	-	-
Totaal 'Woningbouw'		**-**	**1.200**	**-**	**-**	**-**	**-**

+ = voordeel

Toelichting:

Financiële mutatie nr. F.1.1: Inkomsten leges wonen en bouwen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Incidenteel € 1.200.000 meer inkomsten aan leges voor wonen en bouwen.
Wat zijn de oorzaken?	De inkomsten die wij ontvangen aan leges voor wonen en bouwen zijn afhankelijk van het aantal aanvragen en de hoogte van de bouwsommen. Zo is bijvoorbeeld in 2026 de vergunning voor de unilocatie verstrekt, vanwege de hoogte van de bouwsom levert dit € 700.000 aan leges op.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Ja het verstrekken van vergunningen voor wonen en bouwen is een wettelijke taak van de gemeente.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Door het verstrekken van vergunningen wordt onder andere woningbouw mogelijk.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Incidenteel € 1.200.000 meer aan inkomsten aan leges voor wonen en bouwen in 2026.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	N.v.t.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Werk en economie

Werk en economie (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
1 Juridische ondersteuning verjaring ligplaatsen Giethoorn	I	-	- 30	-	-	-	-
Totaal 'Werk en economie'		**-**	**- 30**	**-**	**-**	**-**	**-**

+ = voordeel

Toelichting:

Financiële mutatie nr. F.2.1 : Juridische ondersteuning verjaring ligplaatsen Giethoorn	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Door de behandeling van het omgevingsplan zijn er meerdere beroepen op verjaring gedaan. Het gaat om verjaring grond bij ligplaatsen woonschepen Giethoorn. Dit doet zich niet heel vaak voor en vraagt de benodigde expertise.
Wat zijn de oorzaken?	De inzet van onze huisadvocaat is noodzakelijk vanwege de complexiteit.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Ja, vanuit de algemene beginselen van behoorlijk bestuur dienen wij gemotiveerd te reageren op een beroep op verjaring.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaan onvoorziene kosten voor externe juridische ondersteuning die niet geboekt kunnen worden op een concreet project.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	Er worden geen directe besparing gerealiseerd. De afwijking is gericht op een juridische afhandeling van de zaken, omdat intern te weinig relevante kennis aanwezig is en daarmee wordt voorkomen dat er een afbreuk wordt gedaan aan de geloofwaardigheid van het bestuur.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Incidenteel nadeel in 2026 van (minstens) € 30.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Samenredzaam

Samenredzaam (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
1 Beschermd wonen	I	-	2.900	-	-	-	-
2 Suïcidepreventie	S	-	- 21	PM	PM	PM	PM
3 Jaarrekeningresultaat 2025 GGD	I	-	70	-	-	-	-
4 Ontheemden Oekraïne	I	-	1.700	-	-	-	-
Totaal 'Samenredzaam'		**-**	**4.649**	**-**	**-**	**-**	**-**

+ = voordeel

Toelichting:

Financiële mutatie nr. F.3.1: Beschermd wonen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een overschot op het regionale budget Beschermd wonen met een verrekening op de Maatschappelijke Opvang (MO). In afstemming met de accountant willen we de overschotten die voortkomen uit Beschermd wonen in het juiste boekjaar laten vallen (matching). Voorheen werden de afrekeningen pas later in het volgende boekjaar bekend, waardoor we dit pas met terugwerkende kracht konden verwerken. In overleg met de deelnemende gemeenten in de regio wordt er vanuit de centrumgemeente al een deel van het overschot aan het eind van het jaar uitgekeerd. Dit betekent dat we dit jaar een 'inhaalslag' maken en het overschot van 2026 verwerken in 2026. In de Perspectiefnota 2026 hebben we het overschot van 2025 verwerkt en een raming opgenomen voor 2027 en verder. Regionaal is afgesproken dat het geprognosticeerde tekort op Maatschappelijke Opvang gedekt wordt uit de vrijval Beschermd Wonen. Het bruto bedrag vrijval beschermd wonen bedraagt € 3.156.000 (inkomst) het geprognosticeerde tekort MO bedraagt € 225.000 (uitgave). Waardoor er netto een incidenteel voordeel van € 2.900.000 in 2026 ontstaat.
Wat zijn de oorzaken?	Zie hierboven.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Beschermd wonen is een wettelijke taak die nog steeds niet door-gedecentraliseerd is naar de individuele gemeenten. Centrumgemeente Zwolle voert deze taak voor ons uit. Omdat de werkelijke uitgaven veel lager liggen dan de ontvangen financiering van het Rijk, kan het overschot naar rato verdeeld worden over de aangesloten gemeenten. Er is vooralsnog geen zicht op een wijziging in deze situatie. Ook Maatschappelijke Opvang is een wettelijke taak die regionaal belegd is. Een tekort wordt verrekend met het overschot op Beschermd Wonen
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Er is geen bijbehorend programmadoel geformuleerd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Incidenteel voordeel van € 2,9 miljoen in 2026.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	Geen
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	N.v.t.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Er wordt gesproken over een nieuw verdeelmodel, maar het is nog niet duidelijk wanneer dit wordt ingevoerd. De verwachting is dat dit niet eerder dan 2029 zal zijn.

Financiële mutatie nr. F.3.2: Suïcidepreventie	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2026 incidenteel nadeel van € 21.000 voor de inzet op suïcidepreventie.
Wat zijn de oorzaken?	In het gezondheidsbeleid is mentale gezondheid één van de speerpunten. Met een structureel budget voor suïcidepreventie kunnen jaarlijks (extra) activiteiten worden ingezet specifiek voor dit onderwerp.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Op 1 januari 2026 is de Wet integrale suïcidepreventie in werking getreden. Gemeenten worden op grond van deze wet geacht suïcidepreventie in hun gezondheidsbeleid op te nemen en uit te voeren.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Er is geen sprake van een specifiek programmadoel.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Momenteel worden er al activiteiten uit de SPUK GALA gefinancierd hiervoor. Dit extra budget maakt het mogelijk om (extra) activiteiten te doen. Dit betekent dat de SPUK middelen minder worden belast. Het gevolg is dat over 2026 incidenteel € 21.000 wordt toegevoegd aan het budget.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.

Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Een eenmalig nadeel van € 21.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Suïcidepreventie zal worden opgenomen in het nieuw op te stellen gezondheidsbeleid

Financiële mutatie nr. F.3.3: Jaarrekening resultaat 2025 GGD	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Incidenteel € 70.000 voordeel vanwege positieve jaarrekening resultaat GGD 2025.
Wat zijn de oorzaken?	Betreft de afrekening van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Ja
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Incidenteel voordeel van € 70.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	N.v.t.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.3.4: Opvang Ontheemden Oekraïne	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Onze gemeente draagt al enkele jaren zorg voor de opvang van ontheemde Oekraïners. Waar in eerste instantie de gemeente meer de regie had, is de afgelopen jaren steeds meer ingezet op de zelfredzaamheid van de mensen. Dit heeft ertoe geleid dat de kosten zodanig lager zijn geworden, en dat er daardoor een verwacht overschot in 2026 zal worden gerealiseerd. De afrekening op de specifieke uitkering over het jaar 2025 levert een terugbetaling op. Per saldo ontstaat er in 2026 een verwacht overschot van € 1,7 miljoen.
Wat zijn de oorzaken?	De stimulering aan, en voldoen aan de wens van, de Oekraïense mensen om meer zelfredzaam te worden (onder andere zelf koken). Maar ook de stabiele opvangsituatie die sinds de start van de opvang gerealiseerd is.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Ja, via de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne heeft het Rijk deze taak bij de gemeenten neergelegd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.

Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Er wordt een verwacht overschot van € 1,7 miljoen geraamd. Dit is van incidentele aard.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De Doelgroep Flexibele Regeling is per 1 juli 2026 ingevoerd voor de verschillende doelgroepen in de opvangketen. Gemeenten hebben tot uiterlijk 1 januari 2027 de keuze op welke tijdstip zij opvang volgens deze nieuwe regeling gaat inzetten. Voor de doelgroep opvang van ontheemden uit Oekraïne wordt deze regeling met ingang van 2027 ingezet. De financiering middels de specifieke uitkering wijzigt door de invoering van de regeling. De werkelijke locatiekosten gaan dan volledig vergoed worden, terwijl de uitvoeringskosten op basis van een normbijdrage per opvangplek per dag zullen worden verkregen. Door de huisvesting van Oekraïense ontheemden, wordt € 250.000 minder ontvangen aan toeristenbelasting. Deze mutatie staat verantwoord in het programma Financiën en Dienstverlening in mutatie F.7.9.

Vitaal platteland

Geen sprake van financiële mutaties t.b.v. de NJN 2026

Duurzaam

Duurzaam (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
1 Lagere dividenduitkering ROVA	I	-	- 9	-	-	-	-
1 Lagere dividenduitkering ROVA (voorziening gesloten huishouding)	I	-	9	-	-	-	-
2 Uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid	I	-	50				
Totaal 'Duurzaam'		**-**	**50**	**-**	**-**	**-**	**-**

+ = voordeel

Toelichting:

Financiële mutatie nr. F.5.1: Lagere dividenduitkering ROVA	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een lager bedrijfsresultaat ondanks een grotere omzet bij de Rova. Gevolg een lagere dividenduitkering van € 9.468.
Wat zijn de oorzaken?	Stijging bedrijfslasten bij de Rova met door de generatieregeling, stijging personeelskosten en uitbreiding personeel.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Nee, het is geen wettelijke taak.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Waarschijnlijk hogere tarieven voor de afvalstoffenheffing.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	Voor 2026 geen, maar voor 2027 en volgende jaren waarschijnlijk voor de gesloten huishouding afvalstoffenheffing.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	De programmabegroting voor 2026 met een bedrag van € 9.468 naar beneden bij te stellen.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Een bedrag van € 9.468 voor 2026 en is verrekend in de voorziening afval.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Toetreding van nieuwe gemeenten voor het inzamelen van afval.

Financiële mutatie nr. F.5.2: uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Net als in voorgaande ontvangen we in 2026 van het Rijk middelen om de uitdagingen op het gebied van klimaat en energie aan te pakken. We hadden in de PPN 2026 aangegeven dat werd voorgesteld € 50.000 beschikbaar te stellen voor het inhuren van een extra persoon om de netcongestie aan te pakken. Deze inhuur komt nog niet tot uitvoering.
Wat zijn de oorzaken?	Zie hiervoor.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Nee, het is geen wettelijke taak.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	Voor het inhuren van een extra persoon om de netcongestieproblematiek aan te pakken, wordt voorgesteld om de bij de PPN 2026 beschikbaar gestelde € 50.000 terug te draaien.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	De programmabegroting voor 2026 met een bedrag van € 50.000 naar boven bij te stellen.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Een incidenteel voordeel van € 50.000 voor 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Netcongestie vormt tot aan 2036 een structurele bedreiging voor de uitvoering van de energietransitie en verdere ontwikkeling van Steenwijkerland, zowel voor lokale opwek, bedrijfsgroei en nieuwe bedrijvigheid, als nieuwe scholen en woningen.

Leefbare steden en kernen

Leefbare steden en kernen (bedragen x € 1.000)	I/S	Investering	2026	2027	2028	2029	2030
1 Groot onderhoud gebouwen BBV-compliant	S	-	- 41	- 4	- 6	10	11
2 Verbouw Dorpshuis Paasloo 2027 naar 2026	I	-	- 74	74	-	-	-
2 Verbouw Dorpshuis Paasloo 2027 naar 2026 - Dekking reserve	I	-	74	- 74	-	-	-
3 Financieel tekort exploitatie bibliotheek Kop van Overijssel	I	-	- 100	- 155	-	-	-
4 Laadpalen meerkosten	S	-	- 10	- 10	- 10	- 10	- 10
5 Onderhoudslasten vaarverbinding Eeserwold	S	-	-	- 22	- 22	- 22	- 22
6 Aframing krediet Wetering	S	300	-	-	-	-	-
7 Lagere baten begraven	I	-	- 85	-	-	-	-
8 Sloop en saneringskosten Steenwijkerdiep	I	-	- 444	-	-	-	-
9 Afkoppelen regenwater Steenwijkerdiep	S	- 372	-	-	-	-	-
10 Verhoging onderhoudsbudget Zwembad Vollenhove	S	-	-	- 50	-	-	-
10 Zwembad Vollenhove - Dekking voorziening MV	S	-	-	50	-	-	-
11 Verhoging onderhoudsbudget Zwembad Waterwyck	S	-	-	- 115	-	-	-
11 Zwembad Waterwyck - Dekking voorziening MV	S	-	-	115	-	-	-
12 Verhoging onderhoudsbudget Gemeentehuis	S	-	-	- 70	-	-	-
12 Gemeentehuis - Dekking voorziening MV	S	-	-	70	-	-	-
13 Verbouwing Burght eenmalig voordeel	I	-	150	-	-	-	-
13 Verbouwing Burght - Lagere onttrekking reserve	I	-	- 150	-	-	-	-
13 Verbouw Dalzicht eenmalig voordeel	I	-	165	-	-	-	-
13 Verbouwing Dalzicht - Lagere onttrekking reserve	I	-	- 165	-	-	-	-
13 Verbouw Dalzicht en de Burght	S	- 270	- 32	- 31	- 31	- 30	- 29
14 De Meenthe - Eénmalige kosten	I	-	- 254	-	-	-	-
14 De Meenthe - Eénmalige kosten - Dekking reserve	I	-	254	-	-	-	-
14 De Meenthe - Onderhoudskosten brandmeldinstallatie	S	-	-	- 267	-	-	-
14 De Meenthe - Dekking voorziening MV	S	-	-	267	-	-	-
14 De Meenthe - Bouwkundig onderhoud	S	-	-	36	-	-	-
14 De Meenthe - Ten gunste van voorziening MV	S	-	-	- 36	-	-	-
14 Onderhoud en verduurzaming de Meenthe	S	- 1.015	-	- 79	- 72	- 71	- 71
Totaal 'Leefbare steden en kernen'		**- 1.357**	**- 712**	**- 300**	**- 140**	**- 123**	**- 121**

+ = voordeel

Toelichting:

Financiële mutatie nr. F.6.1: Groot onderhoud gebouwen BBV-compliant	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Volgens wetgeving vanuit 'Besluit begroting en verantwoording' (BBV) dienen de werkelijke kosten van groot onderhoud te worden gekoppeld aan de voorziening groot onderhoud. Daarnaast dient een egale dotatie aan de voorziening het onderhoud te egaliseren. Hiermee wordt het boekhoudkundig vanaf 2026 op de juiste wijze verwerkt.
Wat zijn de oorzaken?	BBV-regelgeving en actualisatie van het onderhoudsplan met verwachte uitgaven.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een dotatie t.b.v. egalisatie vanaf 2026 van € 1.240.872 per jaar. Er ontstaat een geactualiseerde onttrekking op basis van de werkelijke onderhoudslasten. Voorheen werden de werkelijke lasten middels een mutatie op de voorziening gelijk getrokken met de geraamde lasten. Dit is niet toegestaan. Vanaf 2026 worden de werkelijke lasten onttrokken uit de voorziening conform BBV.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Deze actualisatie leidt tot de volgende mutaties op het begrotingssaldo. 2026: € -41.315 2027: € -4.174 2028: € -5.952 2029: € 9.806 2030: € 10.581
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De inflatie in de toekomst zal van invloed zijn op de omvang van de voorziening als de wekelijke inflatie afwijkt van de geprognosticeerde inflatie.

Financiële mutatie nr. F.6.2: Verbouw dorpshuis Paasloo	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De betaling van deel twee, zijnde € 74.420 , staat gepland voor 2027. Paasloo heeft verzocht deze betaling plaats te laten vinden in 2026.
Wat zijn de oorzaken?	De verbouwing verloopt voorspoediger dan voorzien.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het dorpshuis is eerder dan gepland beschikbaar voor de inwoners van Paasloo.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen, per saldo blijven de beschikbare middelen hetzelfde.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Het bedrag komt uit de reserve en heeft derhalve geen effect op de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.3: Financieel tekort exploitatie bibliotheek Kop van Overijssel	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De gevraagde aanvullende middelen voor 2026 en 2027 vloeien voort uit de huidige financiële uitgangspunten en reeds aangegane verplichtingen. Een structurele herijking van de financiële afspraken vindt plaats bij de vaststelling van het nieuwe meerjarenplan. Tot dat moment wordt het bestaande beleid gecontinueerd. Voor 2026 gaat het om een incidenteel bedrag van € 100.000 en voor 2027 om € 155.000.
Wat zijn de oorzaken?	Zie hierboven.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Met het wetsvoorstel dat momenteel voorligt in Den Haag wordt het hebben van een volwaardige bibliotheek een wettelijke taak.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het ondersteunt het programmadoel ontwikkeling naar een maatschappelijk educatieve bibliotheek.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Incidenteel voor 2026 € 100.000 en € 155.000 in 2027.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Het college is bezig met het opstellen van een meerjarenbeleidsplan voor de bibliotheek en de gemeente. Waarschijnlijk komt hiermee ook een voorstel voor een structureel hoger budget.

Financiële mutatie nr. F.6.4: Laadpalen; meerkosten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De meerkosten van € 10.000 per jaar voor het plaatsen van laadpalen.
Wat zijn de oorzaken?	In Steenwijkerland nemen we voor het plaatsen van laadpalen deel aan het concessiemodel in GO-RAL (Gelderland Overijssel regionale aanpak laadinfrastructuur) verband. Om tijdig in de benodigde laadinfrastructuur te voorzien worden regelmatig laadpalen bijgeplaatst. De kosten hiervoor worden betaald door de concessiehouder (nu Vattenfall). Soms moeten voor het aansluiten van de laadpaal meerkosten worden betaald. Deze komen voor rekening van de gemeente.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Voldoende capaciteit voor het opladen van elektrische auto's.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Vanaf 2026 een structurele last van € 10.000 per jaar.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.5: Onderhoud vaarverbinding Eeserwold	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Structurele onderhoudskosten van de vaarverbinding (sluis) Eeserwold van € 21.500 per jaar (vanaf 2027).
Wat zijn de oorzaken?	Door Landgoed de Woldberg is een open vaarverbinding (sluis) gerealiseerd tussen het Eesermeer en de Steenwijker Aa en vervolgens overgedragen aan de gemeente
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Een blijvend functionerende en veilige vaarverbinding (sluis).
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Vanaf 2027 een structurele last van € 21.500 per jaar.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.6: Aframing krediet Wetering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er kan € 300.000 worden afgeraamd van het krediet rioleringsproject Wetering.
Wat zijn de oorzaken?	Het rioleringsproject Wetering nadert zijn voltooiing. Met name door minderwerk ontstaat er een voordeel op de uitgaven.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een voordeel op het krediet van € 300.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort of houden we over en wat is het structurele effect?	Er ontstaat een voordeel op de kapitaallasten. Gezien het feit dat er bij het krediet Steenwijkerdiep (ook vanuit riolering) een nadeel is ontstaan op het krediet van € 372.000, wordt voorgesteld het krediet wel met € 300.000 te verlagen, maar de gevolgen voor de kapitaallasten volgend jaar te verwerken in een tussentijdse verantwoording. Hierdoor (nog) geen financieel effect meegenomen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.7: Baten begraven	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 85.000 lagere opbrengsten begraafplaatsrechten dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	Minder uitvaarten en verlengingen van grafrechten.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Wet op de Lijkbezorging.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Lagere dekkingsgraad.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door mindere inkomsten uit begraafrecht en grafrechten zakt het dekkingspercentage. Dit percentage bedroeg in 2025 86%. Dit is overigens hoger dan het landelijk gemiddelde. Het tekort wordt aangevuld vanuit de algemene middelen.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	€ 85.000 minder inkomsten in 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Alternatieven voor begraven op gemeentelijke begraafplaatsen. Nader onderzoek voor PPN 2027 voor eventuele structurele aanpassing.

Financiële mutatie nr. F.6.8: Sloop en sanering Steenwijkerdiep	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 444.000 meer uitgaven dan begroot door aanvullende asbestsanering.
Wat zijn de oorzaken?	Op grond van de gesloten anterieure overeenkomsten is de gemeente verantwoordelijk voor het bouwrijp opleveren van de ontwikkellocaties voor Aldi en Lidl. Ondanks een eerdere asbestsanering is er tijdens de sloop van de voormalige Edah asbest aangetroffen in de gevel en in een afgesloten kelder. Na de sloop moet het belendende perceel worden hersteld. Bij de sanering van de locaties is er aanzienlijk meer verontreinigde grond afgevoerd dan in de saneringsplannen voorzien. Vanwege de grotere omvang van de sanering is er sprake van meer milieukundige begeleiding en monsters. Vanwege de verplichting de locaties bouwrijp op te leveren is er schone grond aangevoerd en verwerkt. Het project is jaar overstijgend, daarom kunnen kosten doorlopen naar 2027.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Na de sloop en sanering zijn de locaties bouwrijp en kunnen de supermarkten worden gebouwd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In 2026 ontstaat er een éénmalig nadeel van € 444.000. Een deel van de kosten kunnen doorlopen naar 2027.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Per saldo is er een incidenteel tekort in 2026.	€ 444.000 meer uitgaven in 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. F.6.9: Afkoppelen regenwater Steenwijkerdiep	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Om het regenwater op het Steenwijkerdiep en de aanliggende panden op te kunnen vangen en af te voeren wordt gebruik gemaakt van de aanleg van infiltratiekratten in plaats van de oorspronkelijk geplande wadi. De overschrijding is als volgt berekend: Begrote investering: € 720.000 Af: Subsidie tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 27,55%: € -198.000 € 522.000 Af: Eerder verstrekt krediet: € -150.000 Benodigd aanvullend krediet voor riolering € 372.000
Wat zijn de oorzaken?	De keuze van een andere oplossing voor het opvangen en afvoeren van regenwater op het Steenwijkerdiep.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Het voorkomen van wateroverlast/klimaatadaptatie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het ontlasten van de bestaande riolering en het infiltreren van regenwater in de ondergrond (aanvullen grondwater/sponsstrategie).
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort op het investeringskrediet van € 372.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Er is een overschot op het project Wetering van € 300.000. Voorgesteld wordt om de kapitaallasten nog niet te aan te passen, maar die te verwerken als het project gereed is gemeld.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.10: Zwembad Vollenhove – extra onderhoud	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Verhoging van de te verwachten jaarlijkse onderhoudskosten.
Wat zijn de oorzaken?	Door de onzekerheid rondom de voorgenomen sluiting van het zwembad zijn in voorgaande jaren bepaalde onderhouds- en vervangingsinvesteringen uitgesteld in afwachting van besluitvorming. Nu in het coalitieakkoord is beschreven dat ingezet wordt op behoud van de zwemvoorziening, zijn enkele noodzakelijke vervangingen niet langer uitstelbaar. De hiervoor benodigde extra middelen worden gedekt uit de voorziening maatschappelijk vastgoed.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalige verhoging van de jaarlijkse onderhoudskosten met een bedrag van € 50.000 in 2027. Dekking van deze lasten loopt middels een onttrekking uit de voorziening maatschappelijk vastgoed en daardoor budgettair neutraal. Wat de extra lasten doen voor de jaarlijkse gemiddelde dotatie aan de voorziening moet blijken uit de jaarrekening 2026, bij actualisatie van de voorziening. De gevolgen daarvan voor het begrotingssaldo nemen we mee in een tussentijdse rapportage 2027.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	Implementeren wettelijk vereist gebouwautomatiserings en controlesysteem (GACS), toevoegen kleine hoeveelheid PV panelen in combinatie met Energie Opslag Systeem, aanpassingen glijbaan. LBK's reviseren
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	Extra last van € 50.000 budgettair neutraal door dekking uit voorziening.

Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Geen tekort in 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.11: Zwembad Waterwyck – onderhoud en verduurzaming	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Verhoging van de te verwachten jaarlijkse onderhoudskosten.
Wat zijn de oorzaken?	Om overtollige stroom van het zonnecarport efficiënt te benutten en in te zetten tijdens piekmomenten, is een energieopslagsysteem (EOS) noodzakelijk. Hiervoor wordt eenmalig budget groot onderhoud toegevoegd welke wordt gedekt uit de voorziening maatschappelijk vastgoed.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De te verwachten exploitatiekosten van het zwembad verminderen vanwege minder noodzakelijke energieaankoop.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalige verhoging van de jaarlijkse onderhoudskosten met een bedrag van € 115.000 in 2027. Dekking van deze lasten loopt middels een onttrekking uit de voorziening maatschappelijk vastgoed en daardoor budgettair neutraal. Wat de extra lasten doen voor de jaarlijkse gemiddelde dotatie aan de voorziening moet blijken uit de jaarrekening 2026, bij actualisatie van de voorziening. De gevolgen daarvan voor het begrotingssaldo nemen we mee in een tussentijdse rapportage 2027. Dit onderhoud moet leiden tot een exploitatievoordeel voor Stichting Sportservice wat daarmee een positief effect heeft op de jaarlijkse exploitatiebijdrage vanuit de gemeente aan de stichting.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	De aanschaf van een energieopslagsysteem (EOS) bij zwembad De Waterwyck.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Geen tekort in 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.12: Gemeentehuis – onderhoud en verduurzaming	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Verhoging van de te verwachten jaarlijkse onderhoudskosten.
Wat zijn de oorzaken?	Om overtollige stroom van het zonnecarport efficiënt te benutten en in te zetten tijdens piekmomenten, is een energieopslagsysteem (EOS) noodzakelijk. Teveel stroom blijft nu onbenut. Hiervoor wordt eenmalig budget toegevoegd aan de voorziening maatschappelijk vastgoed.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De te verwachten energielasten van het gemeentehuis verminderen. Er zal minder stroom van het net aangekocht worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eenmalige verhoging van de jaarlijkse onderhoudskosten met een bedrag van € 70.000 in 2027. Dekking van deze lasten loopt middels een onttrekking uit de voorziening maatschappelijk vastgoed en daardoor budgettair neutraal. Wat de extra lasten doen voor de jaarlijkse gemiddelde dotatie aan de voorziening moet blijken uit de jaarrekening 2026, bij actualisatie van de voorziening. De gevolgen daarvan voor het begrotingssaldo nemen we mee in een tussentijdse rapportage 2027.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	De aanschaf van een energieopslagsysteem (EOS) bij het gemeentehuis aan de Vendelweg.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.

Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Geen tekort in 2026.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.6.13: Afwikkeling projecten verbouwing Dalzicht en de Burght	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er ontstaat een eenmalig voordeel voor de algemene reserve vrij besteedbaar en een structureel nadeel op de kapitaallasten. De projecten sluiten totaal met een overschot.
Wat zijn de oorzaken?	De verbouwing van Dalzicht en de Burght is zo goed als afgerond. Geconstateerd wordt dat er een eenmalig voordeel is ontstaan wat minder aan de reserve kan worden onttrokken en dat er op de investeringslasten een nadeel is ontstaan, wat zorgt voor hogere kapitaallasten.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een voordeel op de eenmalige lasten en een structureel nadeel op de kapitaallasten.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	n.v.t
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	n.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort of houden we over en wat is het structurele effect?	Ten aanzien van de Burght is er sprake van een eenmalig voordeel van € 150.000 wat minder aan de reserve zal worden onttrokken, een voordeel op de bouwkundige kosten van € 175.000 wat leidt tot een voordeel op de kapitaallasten van € 9.625 in 2026 en vervolgens van € 9.494, € 9.363, € 9.232 en € 9.101 in de jaren 2027 t/m 2030 en een nadeel op de installaties van € 285.000 wat leidt tot een nadeel op de kapitaallasten van € 27.550 in 2026 en vervolgens van € 26.980, € 26.410, € 25.840 en € 25.270 in de jaren 2027 t/m 2030. Ten aanzien van Dalzicht is er sprake van een eenmalig voordeel van € 165.000 wat minder aan de reserve zal worden onttrokken, een nadeel op de bouwkundige kosten van € 35.000 wat leidt tot een nadeel op de kapitaallasten van € 1.925 in 2026 en vervolgens van € 1.899, € 1.873, € 1.846 en € 1.820 in de jaren 2027 t/m 2030 en een nadeel op de installaties van € 125.000 wat leidt tot een nadeel op de kapitaallasten van € 12.083 in 2026 en vervolgens van € 11.833, € 11.583, € 11.333 en € 11.083 in de jaren 2027 t/m 2030.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	-

Financiële mutatie nr. F.6.14: Onderhoud en verduurzaming de Meenthe	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Bij het project onderhoud en verduurzaming van Rabo Theater de Meenthe is er een tekort ontstaan op het projectbudget van € 1,5 miljoen.
Wat zijn de oorzaken?	Bij het project rondom het onderhoud en verduurzaming van de Meenthe is er door diverse oorzaken een tekort ontstaan op het totale projectbudget. De initiële begroting was gebaseerd op een verduurzamingsadvies met bijbehorende kostenraming en verschillende posten uit het meerjaren onderhoudsplan (MJOP), waaronder 'vervangen dakbedekking' en 'vervangen luchtbehandeling'. Bij de technische uitwerking van de opdracht blijkt dat verschillende onderdelen duurder zijn dan geraamd en met andere noodzakelijke onderdelen was geen rekening gehouden in het verduurzamingsadvies of MJOP. De kostenraming die er nu ligt is gebaseerd op het volledige, geïntegreerde ontwerp en realistisch voor het uitvoeren van de gehele opdracht. De belangrijkste oorzaken voor de afwijking ten opzichte van de initiële begroting zijn de volgende: - Er dienden luchtbehandelingskasten te worden vervangen in plaats van verbeterd € 650.000; - Er dienden luchtbehandelingskanalen te worden vervangen, terwijl de verwachting was dat we installaties tijdelijk konden afkoppelen € 290.000; - Om optimaal gebruik te kunnen maken van warmtepompen, is het noodzakelijk gebruik te maken van een luchtverwarmer in de evenementhal € 121.000; - De kosten voor het vervangen van de brandmeldinstallatie vallen hoger uit dan begroot € 267.000; - Het gebouw moet constructief verbeterd worden om de beoogde verduurzamingsmaatregelen uit te kunnen voeren € 160.000. Daarnaast zijn er nog diverse kleinere overschrijdingen, waardoor het totale tekort uitkomt op afgerond € 1,5 miljoen.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het realiseren van een veilig en duurzaam gebouw kan hiermee worden gerealiseerd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Vanuit de verduurzamingsgelden was een budget beschikbaar van € 1,6 miljoen. Vanuit de voorziening was voor onderhoudslasten een bedrag beschikbaar van € 645.000. Daarnaast zijn er nog subsidiegelden ontvangen van € 815.000. Samen is dit € 3.060.000. Ten opzichte van dit benodigde budget is een tekort ontstaan van € 1,5 miljoen.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	De eenmalige kosten vallen € 254.000 hoger uit dan begroot. Dit zal ten laste moeten worden gebracht van de algemene reserve vrij besteedbaar aangezien de kosten deels worden gemaakt in 2026 en deels in 2027. De kosten voor het vervangen van de brandmeldinstallatie in 2027 vallen € 267.000 hoger uit dan begroot en zullen ten laste worden gebracht van de voorziening maatschappelijk vastgoed. Aan bouwkundig onderhoud vallen de kosten € 36.000 lager uit dan begroot. Dit zal worden verrekend met de voorziening maatschappelijk onderhoud. De kosten voor de bouwkundige verduurzaming vallen € 404.000 hoger uit dan begroot en de kosten voor de installatietechnische verduurzaming vallen € 611.000 hoger uit dan begroot. De gevolgen voor de kapitaallasten zijn als volgt: 2027 € 78.544 -/- 2028 € 71.848 -/- 2029 € 71.452 -/- 2030 € 71.055 -/- De DUMAVA inkomsten van € 716.000 zullen budgettair neutraal moeten worden geraamd. Per saldo is er sprake van een tekort van € 254.000 + € 267.000 + € 404.000 + € 611.000 - € 36.000 = € 1,5 miljoen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiën en dienstverlening

	Financiën en dienstverlening (bedragen x € 1.000)	I/S	Invest	2026	2027	2028	2029	2030
1	Dotatie voorziening RVU	I	-	- 60	-	-	-	-
2	Dotatie voorziening wachtgeld	I	-	- 75	-	-	-	-
3	Positief renteresultaat	I	-	630	PM	PM	PM	PM
4	Hogere dividenduitkering NV Rendo Holding B.V.	I	-	142	-	-	-	-
5	Verhoging onbelaste vergoeding reiskosten	S	-	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30
6	Taxeren objecten brandverzekering	I	-	-	- 23	-	-	-
7	Collegebudget	I	-	- 30	- 20	-	-	-
8	Resultaat bedrijfsvoering	I	-	700	-	-	-	-
9	Minder toeristenbelasting n.a.v. huisvesting Oekraïense ontheemden	I	-	- 250	-	-	-	-
10	Tekort op krediet grafdelfmachine	I	-20	-	-	-	-	-
Totaal 'Financiën en dienstverlening'			**-20**	**1.027**	**- 73**	**-30**	**-30**	**-30**

+ = voordeel

Toelichting:

FINANCIËLE GEVOLGEN MET BETREKKING TOT DIVERSE CIRCULAIRES

Algemene uitkering gemeentefonds (meicirculaire 2026)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De gemeente is voor haar inkomsten voor een groot gedeelte afhankelijk van de rijksoverheid. Het Rijk laat jaarlijks een aantal keren weten hoeveel geld de gemeente aan Algemene uitkering (A.U.) uit het gemeentefonds kan verwachten. De meicirculaire 2026 geeft als uitkomst voor onze gemeente tot en met 2030 een hoger budget ten opzichte van de decembercirculaire 2025.
Wat zijn de oorzaken?	Het Rijk laat een aantal keer per jaar weten hoeveel geld de gemeente aan A.U. kan verwachten. De te ontvangen bedragen verwerken wij in de begroting.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Het betreft hier een begrote ontvangst van de rijksoverheid.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De budgetten die lager zijn of extra worden ontvangen binnen de A.U. van het gemeentefonds bedragen: • 2026 € - 288.000 • 2027 € 999.000 • 2028 € 925.000 • 2029 € 1.075.000 • 2030 € 3.041.000 De gevolgen van de meicirculaire 2026 worden verwerkt in de begroting 2026 en in de nog vast te stellen programmabegroting 2027 - 2030.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	N.v.t.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

OVERIGE FINANCIËLE MUTATIES

Financiële mutatie nr. F.7.1: RVU (vervroegd uit dienst treden)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de voorziening worden enkel medewerkers opgenomen waarvan RVU is aangevraagd en ingaat, de verwachte gebruikname is daarom op 100% gesteld conform actualisatie in jaarrekening 2025. De omvang van de voorziening bedraagt het aantal resterende maanden maal de resterende termijn afgerond op halve maanden.
Wat zijn de oorzaken?	Door een besluit van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) dient er verplicht een voorziening te worden getroffen voor de lasten die uit de regeling voortvloeien.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Ja, de RVU is opgenomen in de huidige CAO.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een dotatie in 2026 van € 60.000 benodigd.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	Een tekort van € 60.000.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Een tekort van € 60.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bij continuering van de regeling ontstaan er incidentele tekorten.

Financiële mutatie nr. F.7.2: Wachtgeld voorziening	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een tweetal wethouders hebben in 2026 afscheid genomen. Zij vallen in wachtgeldregeling. Tegelijkertijd is de omvang van de voorziening realistischer begroot ten opzichte van 100%.
Wat zijn de oorzaken?	De oorzaak is een advies van onze accountant om een afslag te nemen op de omvang van de wachtgeld voorziening op (tot op heden 100% voorzien). Tegelijkertijd moet de voorziening worden gedoteerd.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Wachtgeld is een wettelijke taak.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat in 2026 een incidenteel nadeel op het saldo van € 75.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Een eenmalige storting in de voorziening van € 75.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De mate waarin aanspraak/afstand wordt gedaan op het wachtgeld is subjectief en wordt periodiek geïnventariseerd en waar nodig de voorziening geactualiseerd.

Financiële mutatie nr. F.7.3: Rentevoordeel	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De omvang van de restantkredieten is omvangrijk. In de begroting zijn hiervoor rentelasten opgenomen in geval leningen moeten worden aangetrokken voor deze investeringen. Echter blijkt tot op heden voldoende banksaldo aanwezig te zijn, waardoor de begrote rentelasten hoger zijn begroot dan benodigd.
Wat zijn de oorzaken?	Mede door ontvangen rijksmiddelen is het banksaldo toereikend en de per saldo kortlopende rentelast omgeslagen naar een rentebate.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat over 2026 een voordeel op de geraamde rentelasten van de begroting van € 448.000 en een rentebate van € 182.000 maakt een totaal voordeel in het saldo van € 630.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	In 2026 verwachten we lagere rentelasten tot een bedrag van € 448.000 en hogere rente baten tot een bedrag van € 182.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De ontwikkeling van de rente is moeilijk te voorspellen. Daling op stijging van de rente heeft direct gevolgen voor de begroting. In de begroting houden we rekening met een marktrente van 3%.

Financiële mutatie nr. F.7.4: Hogere dividenduitkering N.V. Rendo Holding	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een hoger bedrijfsresultaat dan geraamd door Rendo ad € 0,4 miljoen. Gevolg een hogere dividenduitkering voor de gemeente van € 141.811.
Wat zijn de oorzaken?	Hoger nettoresultaat over 2025.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	Nee, er is geen sprake van een wettelijke taak.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.v.t.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	De programmabegroting met een bedrag van € 141.811 incidenteel aan te passen.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	N.v.t.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Allerlei ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie.

Financiële mutatie nr. F.7.5: Verhoging onbelaste vergoeding reiskosten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Vanaf 2026 ontstaat een tekort op het budget voor reiskosten van € 30.000.
Wat zijn de oorzaken?	Om de koopkracht van de burgers te ondersteunen, heeft het kabinet de maximale ontstane reiskostenvergoeding met terugwerkende kracht vanaf 2026 verhoogd van € 0,23 naar € 0,25. Deze wijziging brengt extra kosten met zich mee.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort op de uitgaven in vanaf 2026 van € 30.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort of houden we over en wat is het structurele effect?	We komen per saldo vanaf 2026 structureel een bedrag van € 30.000 tekort.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie nr. F.7.6: Taxeren objecten brandverzekering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2027 ontstaat een tekort op het budget voor verzekeringen van € 23.000.
Wat zijn de oorzaken?	In 2027 dienen de gemeentelijke objecten weer te worden getaxeerd in het kader van de brandverzekering. Dit brengt eenmalige kosten met zich mee.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort op de uitgaven in 2027 van € 23.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t
Welk bedrag komen we per saldo tekort of houden we over en wat is het structurele effect?	We komen per saldo eenmalig tekort in 2027 een bedrag van € 23.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t

Financiële mutatie nr. F.7.7: Collegebudget	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2026 ontstaat een tekort op het budget van B&W van € 30.000 en in 2027 van € 20.000.
Wat zijn de oorzaken?	Vanwege de vierjaarlijkse collegecyclus en de daarmee gepaard gaande bestuurlijke wisselingen en daarnaast de wisseling van de burgemeester in het najaar van 2025, is extra budget noodzakelijk. Dit budget is benodigd voor de uitvoering van wettelijke verplichtingen ten aanzien van de vertrekkende bestuurders, die deels doorlopen in navolgende jaren, en de kosten die samenhangen met het afscheid van deze bestuurders in 2026. Daarnaast gaat het ook om de verplichte weerbaarheidsanalyses voor nieuw benoemde bestuurders.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort op de uitgaven in 2026 van € 30.000 en in 2027 van € 20.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort of houden we over en wat is het structurele effect?	We komen per saldo eenmalig tekort in 2026 een bedrag van € 30.000 en in 2027 van € 20.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t

Financiële mutatie nr. F.7.8: Resultaat Bedrijfsvoering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een verwacht incidenteel overschot van € 700.000 in 2026 op de personeelsbudgetten.
Wat zijn de oorzaken?	Een inschatting is gemaakt over het verloop van de personeelsbudgetten. Er wordt een overschot verwacht van € 700.000, onder meer omdat: - Er meer personeelslasten kunnen worden doorbelast aan de regeling Opvang Ontheemden Oekraïne; - Idem voor de doorbelasting van personeel aan de regeling Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten; - Hogere ontvangsten uit zwangerschaps- en ziektegelden, die niet zijn ingezet voor extra inhuur van tijdelijk personeel; - Minder inzet van inhuur van personeel in relatie tot ziektevervanging en tijdelijk openstaande vacatures.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Hier is geen specifiek doel aan gekoppeld.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In 2026 is de verwachting dat er een positief resultaat ontstaat van € 700.000 op de bedrijfsvoering.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	De organisatie is terughoudend met het inhuren van personeel. Bijvoorbeeld bij zwangerschaps- en ziektevervanging, omdat de inhuurperiode zo kort is. Gelet op de hogere ontvangsten in totaliteit kan meer gestuurd worden of overwogen worden in specifieke gevallen juist wel en dan langer in te gaan huren om een tijdelijke impuls te geven op een bepaald dossier/beleidsveld.
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 en wat is het structurele effect?	Er wordt een overschot van € 700.000 verwacht.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.

Financiële mutatie F.7.9: Minder toeristenbelasting n.a.v. huisvesting Oekraïense ontheemden

De huisvesting van Oekraïense ontheemden leidt tot een lagere opbrengst van de toeristenbelasting van € 250.000. De samenhangende financiële consequentie is verwerkt binnen het programma Financiën en Dienstverlening en vloeit voort uit de gegeven toelichting in mutatie F.3.4: opgenomen ontwikkeling.

Financiële mutatie nr. F.7.10: Tekort op investeringskrediet grafdelfmachine naar nihil bijstellen.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er is een tekort op het krediet ontstaan voor de aanschaf van een grafdelfmachine van € 20.000 in 2025.
Wat zijn de oorzaken?	Het krediet voor de aanschaf van een grafdelfmachine was niet toereikend. Aangezien het gaat om materieel dat wordt ingezet voor de begraafplaatsen dient er rekening te worden gehouden met de btw.
Is sprake van een wettelijke taak? Zo ja, welke?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is een tekort op het krediet ontstaan van € 20.000.
Welke maatregelen stellen we voor binnen het bestuursprogramma (bestaande budgetten)?	N.v.t
Welk bedrag wordt daarmee bespaard?	N.v.t.
Welk bedrag komen we per saldo tekort in 2026 of houden we over en wat is het structurele effect?	De financiële gevolgen zijn al verwerkt in de jaarrekening 2025 en de hogere kapitaallasten zijn al meegenomen in de begroting. Het krediet dient alleen nog te worden bijgeraamd.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	N.v.t.